

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

RESSURSANALYSE 2015

UTGIFTER OG BEMANNING I POLITI- OG LENSMANNSETATEN

Innhold

01	SAMMENDRAG	4
02	INNLEDNING	6
2.1	Formål	6
2.2	Innretning og avgrensning	6
03	OVERORDNET UTVIKLING I UTGIFTER	8
3.1	Generelle nøkkeltall	8
3.2	Overordnet fordeling av driftsutgifter	8
04	PERSONELLUTGIFTER	12
4.1	Personellutgifter	12
4.2	Lønnsutgifter	13
4.3	Ramme. Dekomponering av lønn til politiansatte	14
4.4	Overtid i politiet	15
05	ANDRE DRIFTSUTGIFTER	16
5.1	Eiendom, bygg, og anlegg (EBA)	16
5.2	Materiellutgifter	17
5.3	Tjenester	20
06	BEMANNING OG DEKNINGSGRAD	22
6.1	Bemannning	22
6.2	Ramme. Fordeling av politibetjent 1-stillinger	24
6.3	Dekningsgrad	26
6.4	Fremskriving av bemanning og dekningsgrad	29
6.5	Ramme. Politidekning i Norden	31
7	REFERANSELISTE	33
8	VEDLEGG. DATAKILDER OG DATABEARBEIDING	34

1 SAMMENDRAG

Politiets ressursanalyse skal bidra til en kunnskapsbasert og målrettet styring av ressursene i politiet. I rapporten opereres det med en tredeling av virksomheten: Politidistrikt, særorgan og andre enheter. Politiet gikk formelt fra å være organisert med 27 politidistrikt til 12 politidistrikt fra og med 1. januar 2016. Organisasjonsendringen implementeres gradvis. For noen av nøkkelindikatorerne i denne rapporten er det sett på resultater både for 27 og 12 politidistrikt.

Driftsutgifter samlet

Driftsutgiftene i politiet økte med beskjedne 0,3 prosent fra 2014 til 2015, målt i faste priser. Dette var mindre enn hva den årlige økningen i driftsutgiftene erfaringsmessig har vært det siste tiåret. For 2015 er 73 prosent av driftsutgiftene brukt i politidistriktene, 9 prosent i særorganene og 18 prosent i andre enheter i politiet. Driftsutgiftene gikk svakt ned i politidistriktene fra 2014 til 2015.

Personell

Utgiftene til personell er den største utgiftsgruppen i politiet og utgjorde i 2015 nesten tre firedeler av de totale driftsutgiftene. Denne utgiftsandelen er langt høyere i politidistriktene og særorganene enn i andre enheter. Gjennomsnittlig lønn i alt for et politiårsverk var om lag 622 000 kroner, mens gjennomsnittlig lønn for et juristårsverk var 736 000 kroner i 2015. Mange ansatte i politistillinger arbeider turnus, som blant annet genererer en del faste og variable tillegg. Per januar 2009 utgjorde grunnlønn 88 prosent av lønn i alt for politistillinger. I januar 2016 hadde denne andelen falt til i underkant av 82 prosent. Det er store forskjeller i bruk av overtid mellom politidistriktene.

Det har vært en betydelig økning i politiårsverk fra 2009 til 2015. Det er særlig gruppen politiansatte med lav ansenitet – politibetjent 1-stillinger (PB1) – som har økt. Denne gruppen har økt med nesten 1 500 årsverk fra utgangen av 2008 til utgangen av 2015. Dette skyldes at det i perioden er uteksaminert vesentlig flere politiutdannede fra Politihøgskolen. Alle politidistrikt har økt antallet PB1 i perioden, og økningen har vært sterkest i politidistrikter som innbefatter store byer som Oslo, Bergen og Stavanger. Denne økningen samsvarer med at disse politidistriktene har hatt den sterkeste

befolkningsveksten og har klart mest kriminalitet. Tallgrunnlaget indikerer at økningen av PB1 i særlig grad har gått til å styrke det politioperative området og straffesaksbehandlingen inklusive etterforskning.

Samlet sett har politidekningen økt fra 1,59 i 2009 til 1,74 politiårsverk per 1 000 innbyggere i 2015, målt som årlig gjennomsnitt. Politidekningen anslås å nå 2,0 politiårsverk per 1 000 innbyggere i 2020, gitt siste prognoser for befolkningsvekst, samt et fortsatt høyt studentopptak ved Politihøgskolen til og med 2017.

I 2015 var politidekningen 1,81 i Sverige og 1,85 i Danmark, det vil si noe høyere enn dekningen i Norge. Politidekningen i Finland er betydelig lavere. Gitt en stabil politidekning i Danmark og Sverige, samt fremskrivingene for politidekning i Norge, vil Norge ha den høyeste politidekningen i Norden i 2017. Det understrekes imidlertid at anslagene for dekningsgraden i de ulike landene ikke er direkte sammenlignbare. I Norge er politiets oppgaveportefølje noe bredere enn i de andre nordiske landene, noe som isolert sett tilsier et større behov for politistillinger i Norge.

Eiendom, bygg, og anlegg (EBA)

Utgiftene til EBA utgjorde 10 prosent av de totale driftsutgiftene i etaten i 2015, på linje med året før. Størstedelen er knyttet til husleie. Gjennomsnittlig bruker et politidistrikt 8 prosent av sine driftsutgifter på husleie. Det er betydelige forskjeller mellom politidistriktene i husleieutgifter per ansatt – fra i underkant av 40 000 kroner per årsverk til i overkant av 110 000 kroner per årsverk.

Handlingsrom

Utgifter til lønn og husleie som andel av de totale driftsutgiftene i politidistriktene gikk opp fra 84 prosent i 2014 til 85 prosent i 2015. Dette er bundne utgifter på kort sikt og begrenser derfor distriktenes handlingsrom for andre tiltak og investeringer. Politidistriktenes kortsiktige handlingsrom ble dermed svekket fra 2014 til 2015. Det er betydelige forskjeller mellom politidistriktene i hvor mye de har tilgjengelig etter lønn og husleie per årsverk. Det varierer fra 92 000 kroner i Søndre Buskerud politidistrikt til 179 000 kroner i Østfinnmark politidistrikt.

Materiell

Utgifter til materiell er i 2015 den nest største utgiftsgruppen i etaten, og utgjør 12 prosent av de totale driftsutgiftene. I politidistriktene er innkjøp og drift og vedlikehold av bil den største utgiften. Noen politidistrikt har betydelig høyere utgifter til drift og vedlikehold enn til innkjøp av nye biler, noe som kan avspeile at politidistriktene opplever en svært krevende budsjettsituasjon, slik at de ikke har råd til å investere i nye biler. Ved inngangen til 2015 var gjennomsnittlig alder på bilparken (patroljebil og lett transportkjøretøy) 7,4 år i politidistriktene. Det er betydelige forskjeller i gjennomsnittlig alder på bilene mellom politidistriktene. I flere politidistrikt består denne bilparken av svært gamle biler.

Tjenester

Utgiftene til tjenester inkluderer ekstern støtte og bistand som blir hentet inn i politi- og lensmannsetaten. IKT-tjenester utgjorde i underkant av 60 prosent av disse utgiftene. Dette er i hovedsak kostnader til eksterne IKT-konsulenter som bistår i å utvikle IKT-løsninger i politiet. Politiets IKT-tjenester og Politidirektoratet står for den største andelen av IKT-utgiftene i etaten. I politidistriktene er utgiftene til tolk og lege de største postene. Tolkeutgiftene steg kraftig fra 2014 til 2015, blant annet som følge av politiets håndtering av asyl- og flyktningssituasjonen andre halvår 2015. Politiet brukte over 100 mill. kroner på tolking i 2015.

2 INNLEDNING

2.1 Formål

Formålet med ressursanalysen er å bidra til en kunnskapsbasert og målrettet styring av ressursene i politi- og lensmannsetaten. En forutsetning for målrettet styring av ressursbruken, er kunnskap om hvordan tildelte ressurser benyttes. Ressursanalysen gir kunnskap om hvordan bevilgningene til etaten er blitt anvendt over tid og hva politiet får ut av ressursene.

Rapporten skal også gjøre informasjon om ressursbruken i politi- og lensmannsetaten mer tilgjengelig. Åpenhet om slike nøkkeltall kan gi et bedre grunnlag for å kunne sammenligne virksomhetenes ressursbruk, både internt over tid og med andre enheter.

Ressursanalysen for 2015 er en oppdatering og videreføring av ressursanalysene som er blitt publisert av Politidirektoratet de siste fire årene. Dyptgående analyser av ressursdisponeringen i det enkelte politidistrikt, særorgan og andre enheter, er ikke innenfor rammen av denne rapporten.

Hovedmålgruppene for rapporten er beslutningstakere i politi- og lensmannsetaten og Justis- og beredskapsdepartementet. Politiets innsats og resultater har bred interesse i samfunnet. En målgruppe for rapporten er derfor også samfunnsaktører generelt.

2.2 Innretning og avgrensning

I tidligere ressursanalyser var politi- og lensmannsetaten delt inn i politidistrikt og særorgan. I denne ressursanalysen er gruppen som tidligere var definert som særorgan nå inndelt i henholdsvis **særorgan** og **andre enheter**.

- Gruppen **særorgan** består av Kripas, ØKOKRIM, Politiets utlendingsenhet og Utrykningspolitiet.
- Gruppen **andre enheter** består av Grensekommisariatet, Nasjonalt ID-senter, Politihøgskolen, Politidirektoratet, Namsfogden i Oslo, Politiets IKT-tjenester og Politiets fellestjenester.

Rapporten dekker i hovedsak årene fra 2006 til 2015. Følgende budsjett- og regnskapskapitler omfattes av analysen:

- 440 Politi- og lensmannsetaten¹ (med unntak av Grensekommisariatet og Politihøgskolen)
- 442 Politihøgskolen
- 448 Grensekommisariatet

I rapporten er Namsfogden i Oslo skilt ut som egen enhet, fordi den er direkte underlagt Politidirektoratet, mens namsfogder i øvrige politidistrikt er inkludert i de respektive politidistriktene². Politiets sikkerhetstjeneste er ikke inkludert i analysen. Justis- og beredskapsdepartementets egne bevilgninger og Sysselmannen på Svalbard er heller ikke inkludert i analysen.

Antallet politidistrikt har vært uforandret i undersøkelsesperioden. Den 1. januar 2016 ble norsk politi organisert i 12 politidistrikt. Det er ikke tatt utgangspunkt i den nye distriktstrukturen i denne ressursanalysen, men ved enkelte tilfeller blir nøkkeltall for den nye strukturen, kommentert. For enkelhets skyld er Midtre Hålogaland politidistrikt plassert i nye Nordland politidistrikt. Når nærpoltireformen er gjennomført skal Midtre Hålogaland deles mellom Troms og Nordland politidistrikt ved fylkesgrensen mellom Troms og Nordland.

Det er etablert barnehus i 10 politidistrikt i perioden 2008 til 2014. Nasjonalt ID-senter ble etablert i 2010. Nasjonalt ID-senter fikk egen hovedbok fra regnskapsåret 2012, før dette ble deres utgifter ført sammen med Politiets utlendingsenhet. Fra 2005 er politiets ATK-senter organisert som en driftsenhet under Nordmøre og Romsdal politidistrikt. ATK-senteret har 25 ansatte (hvorav 3 er politiansatte).

1 Fra 2005 til 2013 hadde Oslo politidistrikt eget budsjettkapittel (441), men fra og med 2014 får de bevilgningene over post 440 som de andre politidistriktene. Tall for perioden 2005 til 2013 inkluderer post 441, i tillegg til de overnevnte budsjett- og regnskapskapitlene.

2 Namsfogden i Bergen er inkludert i tallene for Hordaland politidistrikt, Namsfogden i Stavanger er inkludert i tallene for Rogaland politidistrikt og Namsfogden i Trondheim er inkludert i tallene for Sør-Trøndelag politidistrikt.

I 2013 ble det etablert et felles attestkontor i Østfinnmark politidistrikt.

Politiets data- og materielltjeneste ble delt i to tjenesteleverandører – Politiets IKT-tjenester og Politiets fellestjenester – fra 1. mars 2014. Fra og med 2014 blir disse enhetene behandlet hver for seg, men vil i noen sammenhenger bli behandlet som én enhet for å kunne sammenligne med tidligere år.

I rapporten analyseres utgiftssiden i politi- og lensmannsetaten.inntektssiden behandles gjennomgående ikke, da gebyrinntekter og bøter som politiet regnskapsfører overføres til statskassen. Det blir imidlertid korrigert for internhandel, se vedlegg for en nærmere beskrivelse.

3 OVERORDNET UTVIKLING I UTGIFTER

3.1 Generelle nøkkeltall

3.1.1 Regnskapsførte utgifter

I 2015 var de totale nominelle regnskapsførte utgiftene i politi- og lensmannsetaten 14,5 mrd. kroner, når det korrigeres for internhandel i etaten³, se figur 3.1. Driftsutgiftene var på 14,1 mrd. kroner. Spesielle driftsutgifter er utgifter knyttet til asylsaker og andre utlendingssaker. Føringerne på denne posten tilhører nesten utelukkende Politiets utlendingsenhet. Som det fremgår av figuren har spesielle driftsutgifter økt de senere år. Det er kun driftsutgifter som brukes videre i rapporten.

3.1.2 Driftsutgifter

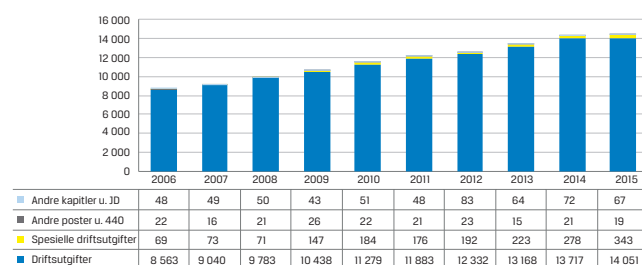
Målt i 2015-kroner har driftsutgiftene i politi- og lensmannsetaten økt fra 10,2 mrd. kroner i 2006 til 14,1 mrd. kroner i 2015, en økning på om lag 38 prosent, se figur 3.2. Politidistriktene har i samme periode hatt en realvekst i driftsutgifter på om lag 26 prosent, særorgan en realvekst på 54 prosent, og andre enheter en realvekst på 114 prosent. Som det fremgår av tabell 3.1 var det en beskjeden reell vekst i driftsutgiftene fra 2014 til 2015. Det var en klar vekst i personellutgiftene, mens materiell- og EBA-utgiftene gikk ned.

3.2 Overordnet fordeling av driftsutgifter

3.2.1 Fordeling av politi- og lensmannsetatens driftsutgifter

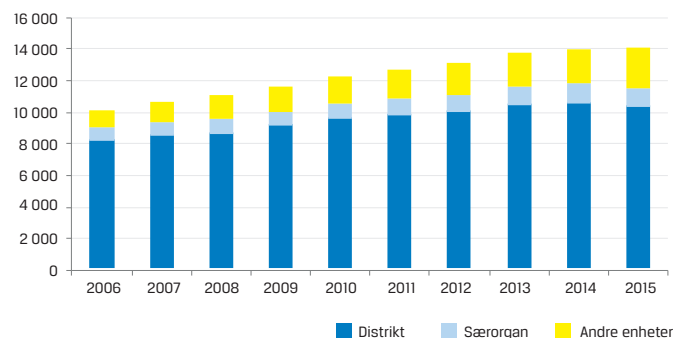
Den klart største driftsutgiften i politiet er utgifter til personell, se figur 3.3. I 2015 utgjorde denne utgiften om lag 73 prosent av de totale driftsutgiftene. Videre utgjør materiell og eiendom, bygg og anlegg (EBA) henholdsvis 12 prosent og 10 prosent. Den fjerde største gruppen er tjenester som stod for 5 prosent av de totale driftsutgiftene i 2015.

Figur 3.1 Regnskapsførte utgifter i politi- og lensmannsetaten. Nominelle tall. Tall i mill. kroner. 2006–2015

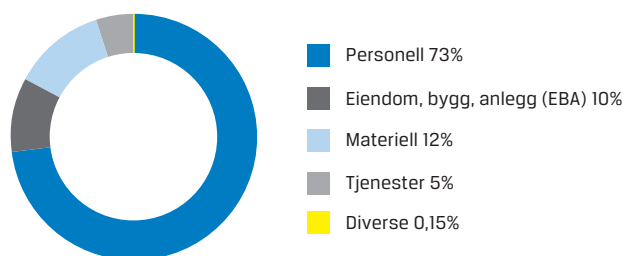
Kilde: Politidirektoratet

Figur 3.2 Driftsutgifter i politidistrikter, særorgan og andre enheter i politiet. Faste 2015-kroner. Tall i mill. kroner. 2006–2015

Kilde: Politidirektoratet

Figur 3.3 Fordeling av politiets driftsutgifter. Prosent. 2015

Kilde: Politidirektoratet

3 Se vedlegg om internhandel.

Tabell 3.1. Driftsutgifter i politiet. 2014–2015. Tall i mill. kroner. Faste 2015-kroner

	2014	2015	Endring i mill. kroner	Endring i %
1. Personell	10 142	10 250	108	1,1%
2. Eiendom, bygg, anlegg (EBA)	1 460	1 414	-46	-3,2%
3. Materiell	1 651	1 628	-22	-1,4%
4. Tjenester	745	737	-8	-1,1%
5. Diverse	9	22	13	144,3
Totalsum	14 007	14 051	43	0,3%

Kilde: Politidirektoratet

I hver av de 5 utgiftsgruppene er det 1-2 underposter som står for mesteparten av utgiftene. Utgiftene til IKT er en stor underpost både for materiell og tjenester. En mer detaljert gjennomgang av disse underpostene gis i kapittel 5.

3.2.2 Fordeling av driftsutgifter i politidistriktene

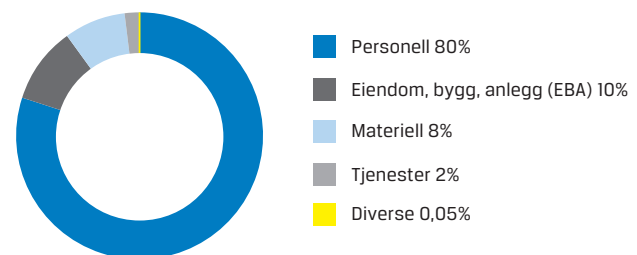
I figur 3.4 vises hvordan driftsutgiftene i politidistriktene fordelte seg på de ulike utgiftsgruppene i 2015. 80 prosent av de totale driftsutgiftene til politidistriktene gikk til personellutgifter, noe som er 7 prosentpoeng høyere enn for etaten samlet. I likhet med etaten totalt, gikk 10 prosent av driftsutgiftene i distriktene til eiendom, bygg og anlegg i 2015.

3.2.3 Fordeling av driftsutgifter i særorganene

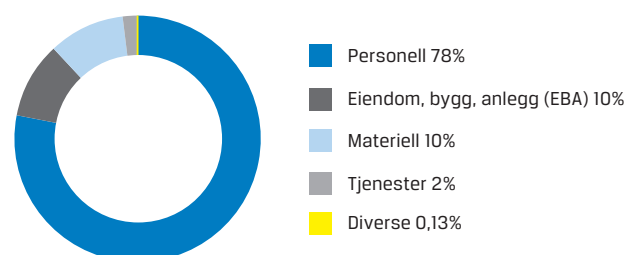
I særorganene utgjorde personellutgiftene om lag 78 prosent i 2015, se figur 3.5. Med særorgan menes Kripos, Politiets utlendingsenhet, ØKOKRIM og Utrykningspolitiet. Utgiftsfordelingen er i stor grad lik som for politidistriktene.

3.2.4 Fordeling av driftsutgifter i andre enheter

Figur 3.6 viser driftsutgifter i andre enheter i politiet. Disse enhetene er Politihøgskolen, Grensekommisariatet, Namsfogden i Oslo, Nasjonalt ID-senter, Politidirektoratet, Politiets fellestjenester og Politiets IKT-tjenester. Fordelingen av utgiftene er svært forskjellig fra fordelingen for særorgan og politidistrikt. Personellutgiftene utgjorde om lag

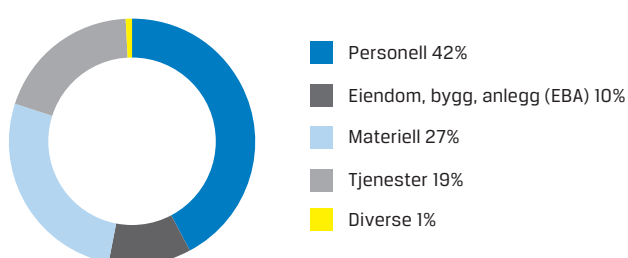
Figur 3.4 Fordeling av politidistriktenes driftsutgifter. Prosent. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Figur 3.5 Fordeling av særorganenes driftsutgifter. Prosent. 2015

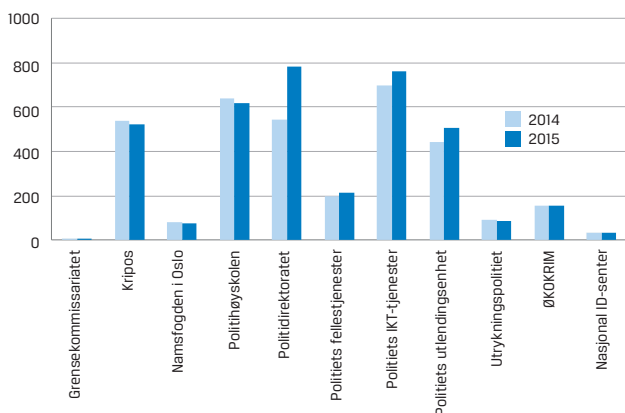
Kilde: Politidirektoratet

Figur 3.6 Fordeling av andre enheters driftsutgifter. Prosent. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Figur 3.7 Driftsutgifter særorgan og andre enheter. Tall i mill. kroner. Faste 2015-kroner. 2014–2015

Kilde: Politidirektoratet

42 prosent. Materiellutgiftene utgjorde om lag 27 prosent. Det er særlig høye materiellutgifter i Politets felles-tjenester og Politets IKT-tjenester.

Som det fremgår av figur 3.7 er det Politidirektoratet, Politets IKT-tjenester og Politets utlendingsenhet som har økt sine driftsutgifter mest fra 2014 til 2015.

3.2.5 Distriktenes kortsiktige handlingsrom

Utgifter til lønn, inklusiv arbeidsgiveravgift, og husleie utgjør en stor andel av driftsutgiftene i politidistriktene. I gjennomsnitt brukte politidistriktene om lag 85 prosent av utgiftene til disse to utgiftsgruppene i 2015, se figur 3.8. Dette er noe over nivået for 2014. Utgifter til stillinger og husleie er bundne utgifter på kort sikt. Politidistriktene har således begrenset handlingsrom for ulike tiltak og aktiviteter etter at utgiftene til ansatte og bygninger er dekket. Det er imidlertid store forskjeller mellom politidistriktene i hvor stor andel som brukes på lønn og husleie. Søndre Buskerud og Asker og Bærum politidistrikt brukte 88 prosent av driftsutgiftene på disse to postene, mens Østfinnmark politidistrikt brukte 78 prosent.⁴

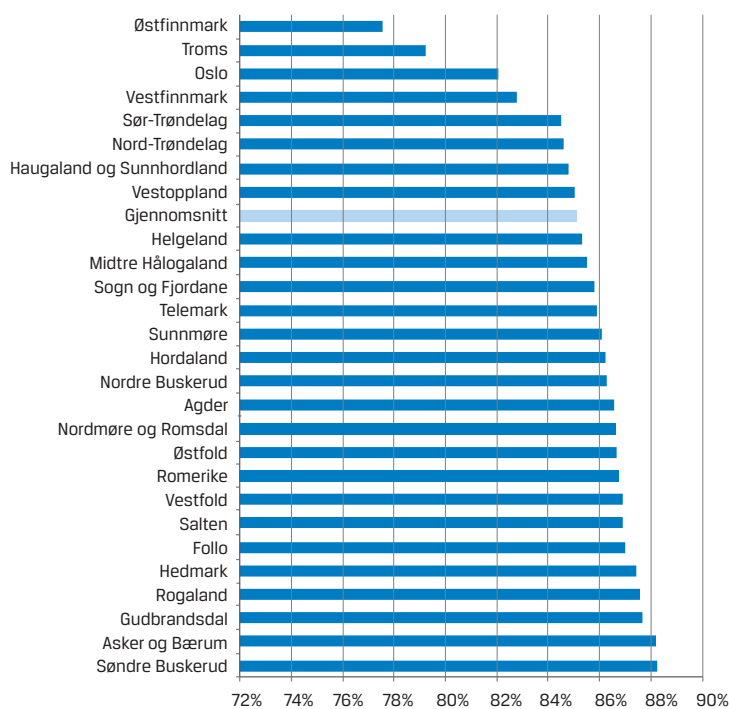
I figur 3.9 er totalen av disse resterende midlene fordelt per årsverk i de ulike politidistriktene. Fordelingen er tilnærmet lik figur 3.8, og bekrefter at de distriktene som bruker en høy andel av sine utgifter til lønn og husleie sitter med mindre ressurser å fordele per politiansatt til andre formål. I gjennomsnitt har politidistriktene i overkant av 120 000 kroner igjen. Det er en kraftig nedgang fra 2014 da tallet var i underkant av 136 000 kroner per ansatt. De gjenværende midlene skal blant annet dekke utgifter til drift og innkjøp av biler og politiutstyr, reiser og kurs, og ekstern bistand. Som det fremgår av figur 3.9 er det betydelige forskjeller for dette forholdstallet mellom politidistriktene. Tallene er imidlertid ikke direkte sammenlignbare. Flere politidistrikt, deriblant Oslo og Østfinnmark, har særskilte

⁴ Norge har differensierte satser på arbeidsgiveravgift som gir utslag i denne oversikten. For eksempel betales det ingen arbeidsgiveravgift i Finnmark og redusert sats i Troms.

oppgaver som krever egne budsjettbehov. Eksempler på dette er hovedstadsoppgaver og helikoptertjenesten for Oslo politidistrikt, og grense- og Schengenkontroll for Østfinnmark politidistrikt.

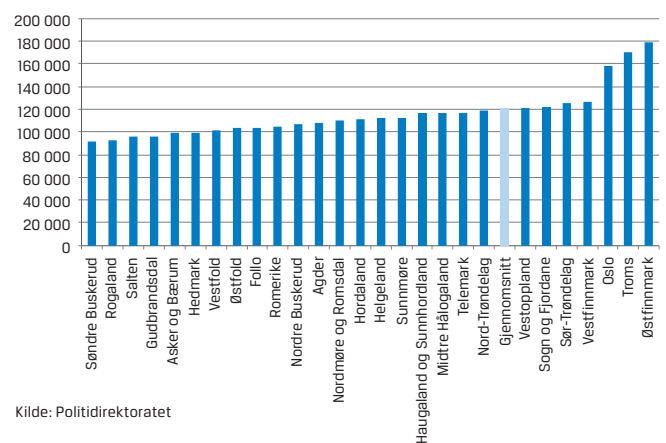
I figur 3.10 er det gjort samme beregning som tallgrunnlaget for figur 3.9, men det er beregnet gjenværende midler for de nye 12 politidistriktene. Som det fremgår er det noe mindre variasjon når indikatoren beregnes per nye politidistrikt. I Troms politidistrikt er det i flere år satt av midler for å finansiere nødvendige investeringer og tjenestekjøp i forbindelse med innflytting i nytt politihus i Tromsø i 2015. Dette bidrar isolert sett til at det kortsiktige handlingsrommet i distriktet fremstår som større enn det ellers ville gjort i en "normalsituasjon".

Figur 3.8 Utgifter til lønn, pluss arbeidsgiveravgift, og husleie i prosent av totale driftsutgifter. Prosent. 2015

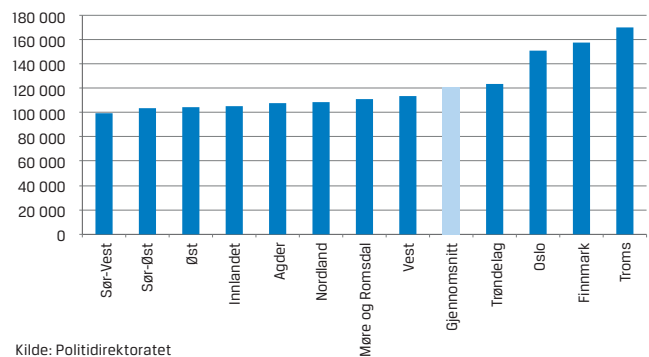
Kilde: Politidirektoratet

Figur 3.9 Gjenværende midler etter lønn og husleie, per årsverk i politidistriktene. I kroner. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Figur 3.10 Gjenværende midler etter lønn og husleie, per årsverk i nye politidistrikt. I kroner. 2015

Kilde: Politidirektoratet

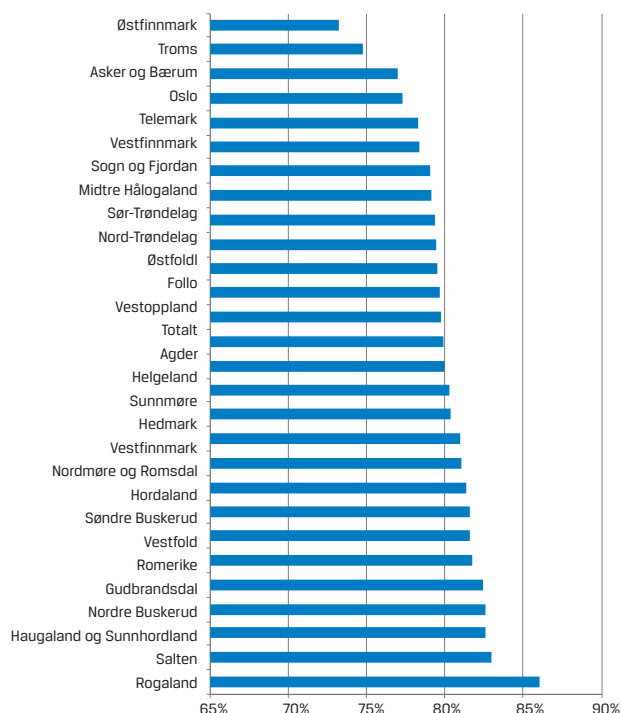
4 PERSONELLUTGIFTER

4.1 Personellutgifter

Personellutgifter består av utgifter tilknyttet lønn og godtgjørelser til alle ansatte. Alle ansatte inkluderer også vikarer, praktikanter/lærlinger og rengjøringspersonell. Utgiftsposten omfatter i tillegg refunderbare lønnsutgifter, trygder, pensjoner og arbeidsgiveravgift.

I gjennomsnitt går nesten 80 prosent av driftsutgiftene i politidistriktene til personellutgifter, se figur 4.1. Andelen varierer betydelig mellom distriktene, fra 73 prosent i Østfinnmark politidistrikt til 86 prosent i Rogaland politidistrikt. I Østfinnmark, Vestfinnmark og Troms politidistrikt betales det lavere arbeidsgiveravgift enn i resten av landet. Det vil isolert sett trekke ned personellutgiftene i disse distriktene.

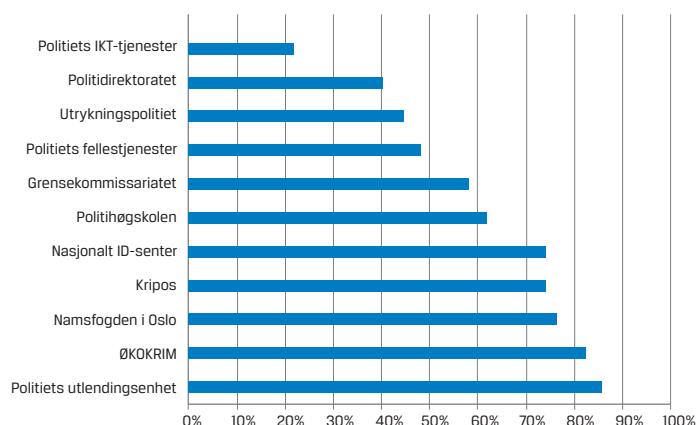
Figur 4.1 Personellutgiftenes andel av driftsutgiftene i politidistriktene. Prosent. 2015

Kilde: Politidirektoratet

I figur 4.2 vises personellutgiftene i resterende enheter i politiet. Særorgan som Politiets utlendingsenhet, Krim og ØKOKRIM bruker – slik som politidistriktene – størsteparten av sine driftsbudsjetter på personellutgifter. Politiets utlendingsenhet brukte nesten 86 prosent på personellutgifter. I motsetning til nevnte enheter har Politiets IKT-tjenester, Politiets fellestjenester og Politidirektoratet blant annet særlig høye utgifter til materiell og tjenester, slik at personellutgiftene utgjør en mindre andel av driftsbudsjettet.

Figur 4.2 Personellutgiftenes andel av driftsutgiftene i særorgan og andre enheter. Prosent. 2015

Kilde: Politidirektoratet

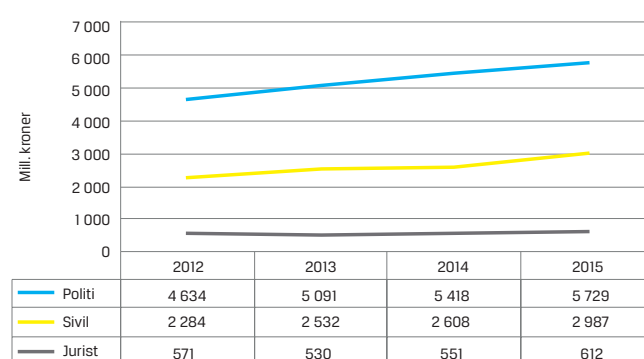
4.2 Lønnsutgifter

Samlede lønnsutbetalinger⁵ for politi- og lensmannsetaten var 9,3 mrd. kroner i 2015. Fra 2014 til 2015 økte de nominelle lønnsutgiftene i etaten med 9 prosent. I denne økningen er det ikke korrigert for refusjoner. I personellutgiftene i kapittel 4.1 er refusjoner trukket fra.

Utviklingen i lønnsutgiftene i perioden 2012 – 2015 per stillingskategori er vist i figur 4.3.⁶

Lønnsutgifter for 2015 fordelt per årsverk innenfor hver stillingskategori er vist i figur 4.4.⁷

Figur 4.3 Lønnsutgifter i politiet.
Nominelle tall i mill. kroner. 2012–2015

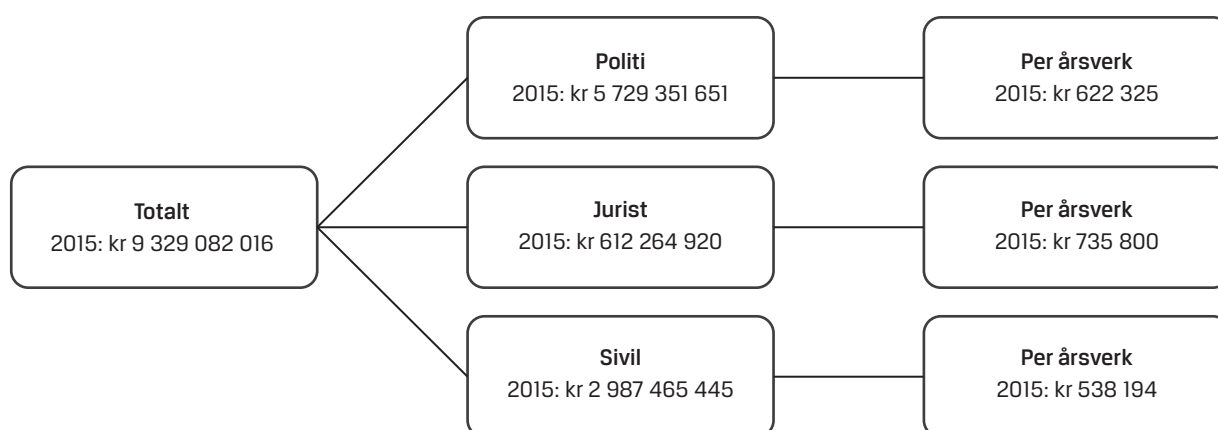
Kilde: Politidirektoratet

5 Samlede lønnsutbetalinger inkluderer grunnlønn, samt faste og variable tillegg. Overtid er ikke inkludert.

6 Definisjonen av stillingskategoriene ble endret i 2013, noe som medførte en endring i hvilke stillinger som inngår per stillingskategori. Lønnsutbetalingene i 2014 ble trukket ut etter gammel inndeling, mens lønnsutbetalingene for 2015 er trukket ut etter ny inndeling. Det er derfor et brudd i tidsserien fra 2014 til 2015. Bruddet innebærer at lønnsveksten fra 2014 til 2015 for sivile stillinger og politistillinger overvurderes.

7 Som følge av brudd i tidsserie er tall kun for 2015 inkludert i figuren.

Figur 4.4 Lønnsutgifter for ulike stillingsgrupper. Nominelle tall. 2015

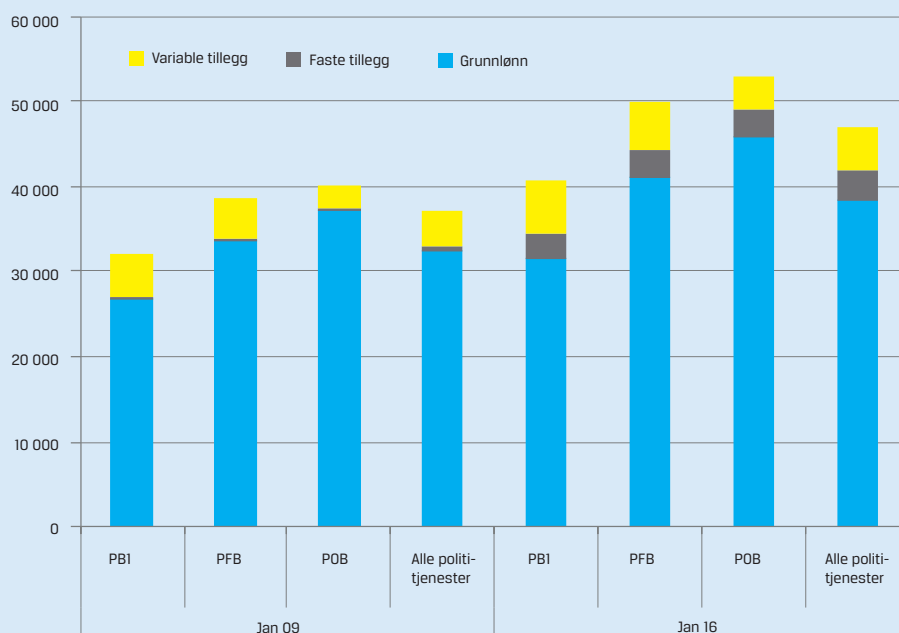
Kilde: Politidirektoratet

4.3 Ramme. Dekomponering av lønn til politiansatte

Det opereres gjerne med tre lønnsstørrelser når en ser på lønnen til politiansatte med politiutdanning. Det er grunnlønn, grunnlønn pluss faste tillegg og grunnlønn pluss faste og variable tillegg (lønn i alt). I politiets lønnssystem SAP er alle faste tillegg registrert i form av 42 lønnarter. En vesentlig del av faste tillegg er knyttet til sentrale avtaler og bestemmelser. De faste tilleggene er i utgangspunktet knyttet opp til en eller annen form for belastning som de tilsatte har. Enten i form av unntak fra samfunnets norm hva gjelder arbeidstid og vern, ekstra arbeidstid, ekstra innsats o.l. Variable tillegg består blant annet av natttillegg, lørdag- og søndagstillegg og skifttillegg.

I figur 4.5 vises disse lønnsstørrelsene for noen utvalgte grupper politistillinger for januar 2009 og januar 2016. Dataene er hentet fra SAP. Det inneholder detaljerte opplysninger for lønn for alle ansatte i politiet. Det er sett på gruppen politibetjent PB1, politiførstebetjenter (PFB), politioverbetjenter (POB) samt for alle politistillinger i politiet. I januar 2009 var gjennomsnittlig lønn i alt for alle polititjenestestillinger 37 040 kroner. Faste tillegg var i gjennomsnitt 381 kroner (1,2 prosent av lønn i alt) og variable tillegg var 4 221 kroner (11 prosent av lønn i alt). I 2016 hadde gjennomsnittlig månedslønn i alt steget til i overkant av 47 000 kroner for politistillinger. Som det fremgår utgjør faste tillegg en vesentlig større del av lønn i alt i 2016 enn det utgjorde i 2009.

Figur 4.5. Dekomponering av lønn til politiansatte. Nominelle tall. Månedslønn

Kilde: Politidirektoratet

4.4 Overtid i politiet

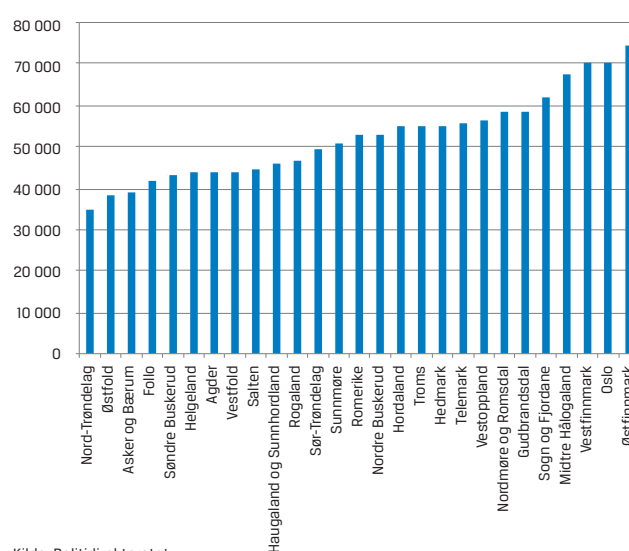
Totale overtidsutbetalinger i 2015 var 647 mill. kroner i politi- og lensmannsetaten. Dette var en økning på 3 prosent fra 2014. Fordelt på antall årsverk utgjorde dette om lag 42 400 kroner i overtidsbetalinger per årsverk.

Det er politistillinger som står for den største andelen av overtidsutbetalingene i politiet. En del av overtidskostnaden i politiet er refunderbare utgifter. For eksempel vil politiet få refundert overtidsutgifter knyttet til vakthold på konserter og idrettsarrangementer.

Figur 4.6 viser utgifter tilknyttet overtidsbruk per politiårsverk i hvert politidistrikt. Bruken av overtid varierer en god del mellom politidistriktene, fra om lag 35 000 kroner per årsverk i Nord-Trøndelag politidistrikt til 76 000 kroner per årsverk i Østfinnmark politidistrikt. En betydelig del av overtidsbruken i Østfinnmark politidistrikt skyldtes en krevende asylhåndtering på Storskog høsten 2015.

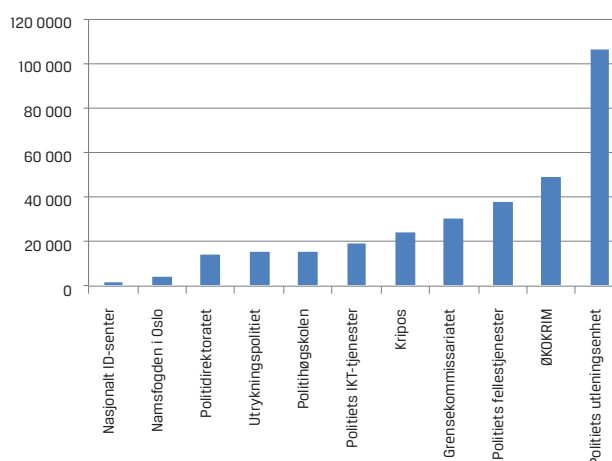
Bruken av overtid i særorgan og andre enheter varierer også en god del, se figur 4.7. Politiets utlendingsenhet har klart størst bruk av overtid. Uttransporteringer skjer ofte til land med lang reisevei, og overtid må da påberegnes. Politiets utlendingsenhet har i tillegg fått mye merarbeid i forbindelse med håndtering av asylstrømmen som kom i løpet av høsten 2015. En betydelig del av overtidsutbetalingene kan dermed også tilskrives dette.

Figur 4.6 Overtid per politiårsverk i politidistriktene. Tall i kroner. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Figur 4.7 Overtid per årsverk i særorgan og andre enheter. Tall i kroner. 2015

Kilde: Politidirektoratet

5 ANDRE DRIFTSUTGIFTER

I dette kapitlet gjennomgås utgifter som ikke er kategorisert under personell. Dette er utgifter tilknyttet eiendom, bygg, og anlegg (EBA), materiell og tjenester. Disse utgjør til sammen om lag 27 prosent av de totale driftsutgiftene i etaten, jf. figur 3.3. Det ses særlig på utgiftene til husleie, IKT og transport, som er de største undergruppene.

5.1 Eiendom, bygg, og anlegg (EBA)

Politiet brukte samlet om lag 1,4 mrd. kroner til EBA, tilsvarende 10 prosent av de totale driftsutgiftene, i 2015. Husleie utgjør den klart største komponenten, se tabell 5.1.

5.1.1 Husleie i politidistrikt

I gjennomsnitt utgjorde husleie 8 prosent av de totale driftsutgiftene i politidistriktene i 2015, se figur 5.1. Asker og Bærum politidistrikt brukte i overkant av 13 prosent av driftsutgiftene til husleie, mens Rogaland politidistrikt brukte i overkant av 4 prosent. Rogaland politidistrikt hadde lave utgifter til husleie i 2015 fordi de hadde forskuddsbetalt en del husleie for 2015 i 2014. I 2015 har distriktet imidlertid ikke forskuddsbetalt husleie.

Det varierer også i stor grad mellom politidistriktene hvor store utgifter man har til husleie per årsverk. Figur 5.2 viser at politidistriktene bruker fra i underkant av 40 000 kroner per årsverk til over 110 000 kroner per årsverk på husleie.

5.1.2 Husleie særorgan og andre enheter

I figur 5.3 vises andel av de totale driftsutgiftene som går til husleie i særorgan og andre enheter. Politiets fellestjenester, Politihøgskolen og Grensekommissariatet er de virksomhetene som har høyest andel. Politiets fellestjenester håndterte i 2015 en del felles husleiekostnader for både Politidirektoratet og Politiets IKT-tjenester, noe som forklarer lav husleieandel for disse enhetene. Politiets fellestjenesters egne husleiekostnader utgjør om lag 12 prosent av driftsbudsjettet. Politiets IKT-tjenester, Politidirektoratet og Politiets felles-tjenester må således ses i sammenheng for å få et reelt bilde. Grensekommissariatet har relativt få ansatte, men mange lokasjoner, blant annet flere kontrollbygg på grensen til Russland. Politihøgskolen har også relativt høye utgifter til husleie som følge av arealbehov for undervisning av studenter og fordi utdanningen skjer flere steder i landet. Bachelorutdanningen skjer blant annet i Oslo, Kongsvinger, Stavern og Bodø. Utrykningspolitiet har klart lavest andel av driftskostnader som går til husleie. En betydelig andel av deres oppgaveløsningen foregår på veien og de ansatte arbeider ute i politidistriktene. Behovet for egne lokasjoner er derfor mindre.

Tabell 5.1 EBA-utgifter i politidistrikt, særorgan¹⁾ og andre enheter²⁾. Tall i mill. kroner. 2015

	Politidistrikt	Særorgan	Andre enheter	Totalt	Prosent av totale EBA-utgifter
Husleie	843	108	217	1167	83%
Drift	65	5	19	90	6%
Energi	60	6	11	78	6%
Diverse	34	3	20	57	4%
Vedlikehold	18	1	4	22	2%
Totalt	1020	123	271	1414	

Kilde: Politidirektoratet

1) Særorgan er Kripos, ØKOKRIM, Politiets utlendingsenhet og Utrykningspolitiet

2) Andre enheter er GKS, Namsfogden i Oslo, NID, Politihøgskolen, Politidirektoratet, Politiets fellestjenester og Politiets IKT-tjenester.

5.2 Materiellutgifter

Materiellutgiftene utgjorde samlet 1,6 mrd. kroner i 2015. Dette er en økning på 12 mill. kroner fra 2014.⁸ Tabell 5.2 viser hvordan disse utgiftene er fordelt mellom politidistrikt, særorgan og andre enheter i politiet. Samlet sett er utgifter til IKT den klart største underkategorien. I 2015 er det regnskapsført 752 mill. kroner i IKT-utgifter i politiet. For distriktene er utgifter til transport den største underkategorien av materiellutgifter.

Den samlede økningen på 12 mill. kroner til materiell fra 2014 til 2015 er ikke jevnt fordelt mellom de ulike underkategoriene. IKT og diverse har økt, mens transport, politiutstyr, kontor og inventar er redusert. I 2014 brukte politidistriktene 902 mill. kroner på materiell, jf. Politidirektoratet (2015). I 2015 var utgiftene 822 mill. kroner. Reduksjonen på 80 mill. kroner er fordelt på alle underkategoriene.

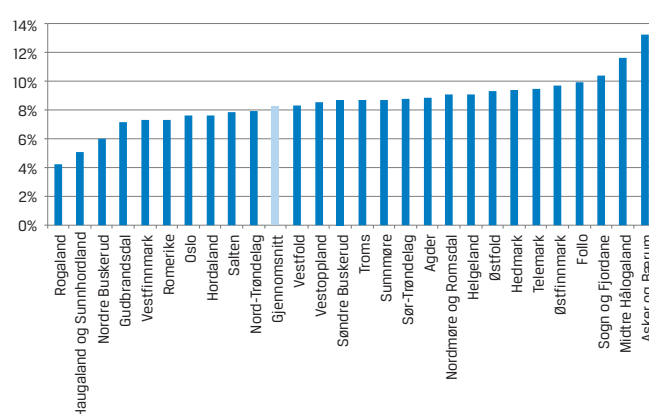
5.2.1 IKT-materiell

De totale utgiftene til IKT-materiell var i 2015 752 mill. kroner. Politidistriktenes utgifter til IKT-materiell ble redusert med om lag 12 mill. kroner fra 2014 til 2015.

Som det fremgår av figur 5.4 brukte Agder politidistrikt knappe 10 000 kroner til IKT-materiell per årsverk i 2015, mens Troms politidistrikt brukte nesten 24 500 kroner per årsverk. Innflytting i nytt politihus i Tromsø i januar 2015 er en viktig forklaringsfaktor for høye IKT-utgifter i Troms politidistrikt. Troms og Østfinnmark politidistrikt hadde høyest IKT-utgifter per årsverk både i 2014 og 2015. Derimot var Østfold politidistrikt, som også hadde svært høye IKT-utgifter i 2014, blant de med lavest IKT-utgifter per årsverk i 2015. Dette skyldtes at de flyttet inn i nytt politihus i Sarpsborg i februar 2014, som krevde betydelige IKT-utgifter i forbindelse med innflyttingen.

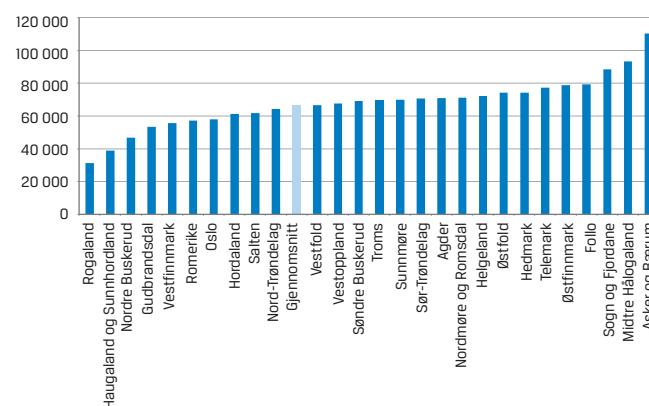
⁸ Ressursanalysen for 2014, s. 18 viser til at det samlede beløpet til materiellutgifter dette året er 1,75 mrd. kroner. Det er imidlertid ikke korrigert for internhandel i totalsummen, slik det er gjort for underkategorien kjøpte varer for videresalg. Når det er korrigert for internhandel på denne kontoen, vil det samlede beløpet for 2014 være 1,61 mrd. kroner.

Figur 5.1 Utgifter til husleie som andel av totale driftsutgifter i politidistriktene. Prosent. 2015

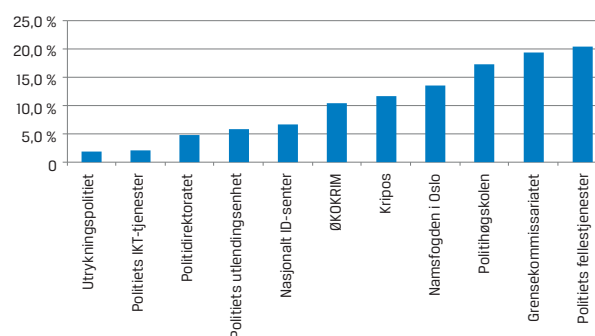
Kilde: Politidirektoratet

Figur 5.2 Utgifter til husleie per årsverk i politidistriktene. Tall i kroner. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Figur 5.3 Andel av driftsutgiftene til husleie i særorganene og andre enheter. Prosent. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Tabell 5.2 Materiellutgifter i politidistrikt, særorgan og andre enheter. Tall i mill. kroner. 2015

	Politidistrikt	Særorgan	Andre enheter	Totalt	Andel	Endring fra 2014
IKT	205	54	492	752	46%	62
Transport	265	40	27	423	26%	-24
Politiutstyr	110	13	44	166	10%	-27
Div	39	7	68	114	7	36
Kontor	77	6	17	100	6%	-21
Inventar	32	4	19	56	3%	-17
Annonser og profilering	2	4	7	13	1%	0
Kjøpte varer for videresalg	0	-0	4	5	0%	2
Totalt	822	123	678	1 628	100%	12

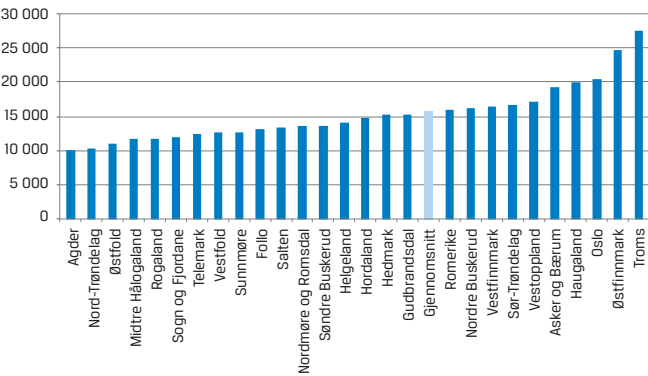
Kilde: Politidirektoratet

Tabell 5.3 Fordeling av utgifter til IKT-materiell. 2015

	Driftskostnader, telefoni og internett m.m	Maskinvare	Programvare	Totalt
Andre enheter	18%	19%	29%	65%
Distrikt	6%	17%	5%	27%
Særorgan	1%	3%	3%	7%
Totalt	25%	39%	36%	100%

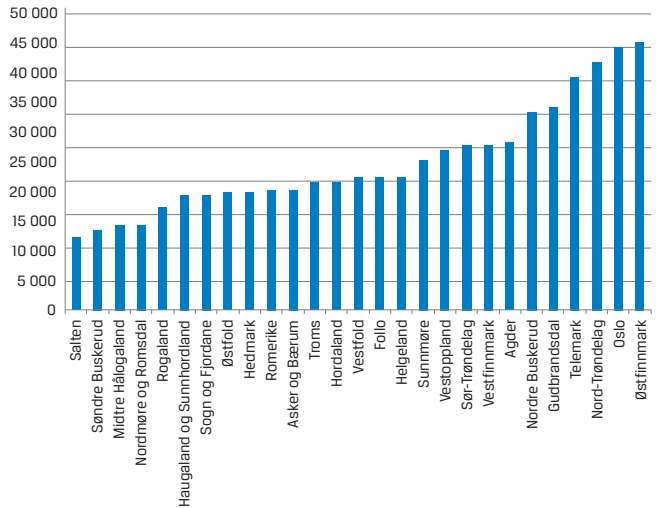
Kilde: Politidirektoratet

Figur 5.4 Utgifter til IKT-materiell per årsverk i politidistriktene. Tall i kroner. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Figur 5.5 Transportutgifter per årsverk i politidistrikt. Tall i kroner. 2015

Kilde: Politidirektoratet

265 mill. kroner til IKT-materiell ble regnskapsført i Politiets IKT-tjenester, mens Politidirektoratet førte 179 mill. kroner. Til sammen utgjør dette 60 prosent av utgiftene til IKT-materiell i etaten i 2015. Mens andre enheter bruker mest på programvare (Politidirektoratet og Politiets IKT-tjenester står for over 90 prosent av disse utgiftene), bruker politidistriktene mest på maskinvare, jf. tabell 5.3. Samlet sett bruker etaten mest på maskinvare.

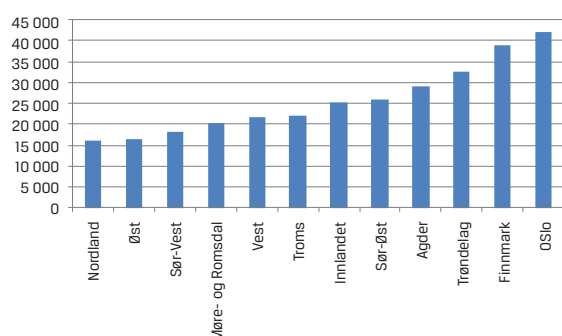
5.2.2 Transport

Denne underkategorien inneholder materiell tilknyttet transport som biler, båter, helikopter mm., samt vedlikehold og drift av disse.

Figur 5.5 viser at det er betydelige variasjoner mellom politidistriktene i utgifter til transport per årsverk. Mens Salten politidistrikt brukte om lag 12 500 kroner på transport per årsverk i 2015, brukte Østfinnmark politidistrikt 46 000 kroner per årsverk.

Figur 5.6 viser at variasjonsbredden er noe mindre for de nye politidistriktene. Men fortsatt skiller det over 25 000 kroner per årsverk mellom Nordland og Oslo som henholdsvis har de laveste og høyeste utgiftene til transport per årsverk. Det er grunn til å tro at Oslo politidistrikt har noe høyere transportutgifter enn andre distrikt på grunn av flere særskilte oppgaver som Oslo skal ivareta.

Figur 5.6 Transportutgifter per årsverk i nye politidistrikt. Tall i kroner. 2015

Kilde: Politidirektoratet

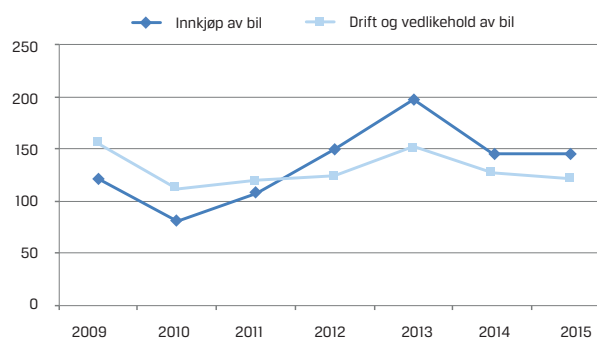
Utgifter til bil

Innenfor utgifter til transport er utgifter til bil den klart største underkategorien. Av politidistriktenes totalutgifter til transport på 356 mill. kroner i 2015, ble 298 mill. kroner brukt på bil. Halvparten av utgiftene til bil i politidistriktene i 2015 gikk til innkjøp av nye kjøretøy. Det er samlet sett en liten reduksjon i politidistriktenes utgifter til bil fra 2014 til 2015. Samtidig har utgiftene til kjøp av utrykningskjøretøy økt med nesten 3 mill. kroner. Oslo politidistrikt hadde en økning i utgifter til anskaffelse av utrykningskjøretøy fra 2014 til 2015 på 17 mill. kroner.

Utgifter til innkjøp av biler bør også ses i sammenheng med utgifter til drift og vedlikehold. En eldre bilpark vil som oftest medføre høyere vedlikeholdsutgifter. Høyere vedlikeholdsutgifter vil igjen kunne føre til større utfordringer med å frigjøre midler til fornyelse av bilparken. Figur 5.7 viser utviklingen i disse utgiftene fra 2009 til 2015. Fra 2009 til 2011 brukte politidistriktene mer på drift og vedlikehold enn innkjøp, mens de fire siste årene har utgiftene til innkjøp av bil vært høyere enn utgiftene til drift og vedlikehold.

Figur 5.8 viser forholdet mellom utgiftene til drift og vedlikehold og innkjøp av biler i de ulike politidistriktene. Hvis forholdet er lik 1 har politidistriktet like store utgifter til drift og vedlikehold og innkjøp av biler. Samlet sett har politidistriktene et forholdstall på 0,95, noe som tilsier at de i perioden 2009 til 2015 har hatt noe

Figur 5.7 Utgifter til innkjøp, drift og vedlikehold av bil i politidistriktene. 2009-2015. Tall i 2015-kroner

Kilde: Politidirektoratet

høyere utgifter til innkjøp enn til drift og vedlikehold. Hvis forholdet er større enn 1 har utgiftene til drift og vedlikehold vært høyere enn utgiftene til innkjøp. Som det fremgår av figuren er det stor variasjon mellom politidistriktene. Hordaland i den ene enden av skalaen har et forholdstall på 0,56, mens Follo i den andre enden av skalaen har et forholdstall på 1,86. Variasjonsbredden er mindre mellom de nye politidistriktene enn de gamle, med Vest på om lag 0,6 og Troms på 1,35.

I tillegg til anskaffelse og drift og vedlikehold av biler, leide/leaset politidistriktene biler for 22 mill. kroner i 2015.

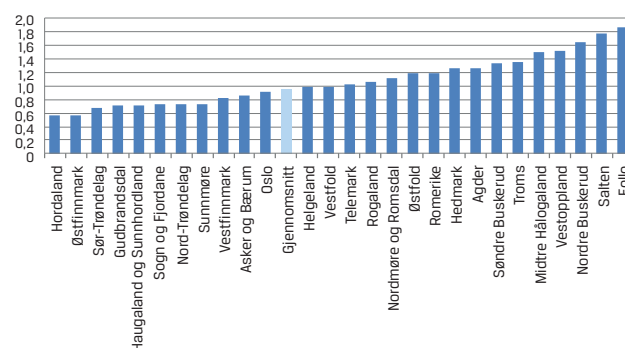
Status bilpark

Per 1. januar 2015 var gjennomsnittsalderen for bilkategoriene "patroljebiler" og "lett transportkjøretøy" i politidistriktene 7,4 år. Som det fremgår av figur 5.9 hadde Midtre Hålogaland politidistrikt over dobbelt så høy gjennomsnittsalder på sine kjøretøy som Haugaland og Sunnhordland politidistrikt. Variasjonsbredden for gjennomsnittsalder mellom politidistriktene er 6,5 år. Det er også en betydelig variasjon mellom politidistriktene når det gjelder hvor mange kjøretøy som er til disposisjon per politiårsverk. Som det fremgår av figur 5.10 er det i Østfinnmark politidistrikt om lag 3,4 politiårsverk per kjøretøy, mens det i Østfold er over 11 politiårsverk per kjøretøy. Gjennomsnittet for alle politidistriktene er drøye 6,5 årsverk per kjøretøy. En viktig årsak til forskjeller mellom politidistriktene er at politidistrikter med små geografiske avstander mellom politistasjoner/lensmannskontorer innenfor et tettbygd område vil automatisk ha større tilgang til kjøretøy siden flere kan bruke bilene som er tilgjengelig. Politidistrikt med store avstander mellom tjenestesteder må – alt annet likt – ha flere biler per årsverk siden tilgjengeligheten er lavere. Østfinnmark og Sogn og Fjordane er eksempler på politidistrikt med stort geografisk utstrekning og mange små lokasjoner.

5.3 Tjenester

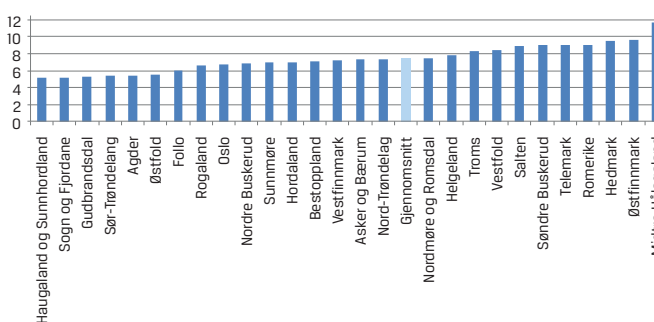
Tjenester er en utgiftsgruppe som dekker kjøp av tjenester fra private firmaer, selvstendig næringsdrivende, og andre offentlige etater. Utgiftene til tjenester økte fra 730 mill. kroner i 2014 til 737 mill. kroner i 2015. IKT-tjenester er den klart største utgiftsposten innenfor tjenester, se tabell 5.4.

Figur 5.8 Forholdet mellom utgifter til drift og vedlikehold og innkjøp av bil i politidistriktene. Gjennomsnitt for perioden 2009-2015

Kilde: Politidirektoratet

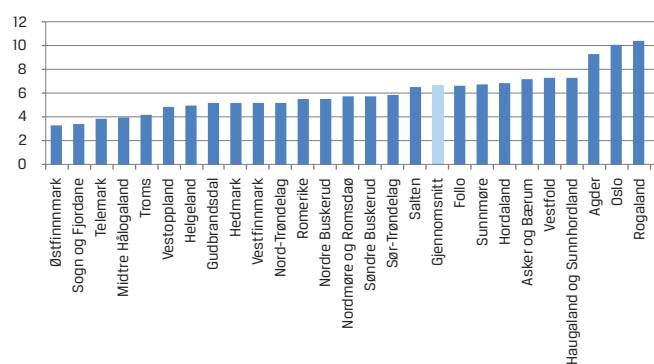
Figur 5.9 Gjennomsnittsalder for patroljebiler og lett transportkjøretøy per 1.1.2015¹⁾

1) Både eide og leide kjøretøy er med i beregningene.

Kilde: Politidirektoratet/Politiets fellestjenester

Figur 5.10 Antall politiårsverk per patroljebil og lett transportkjøretøy per 1.1.2015¹⁾

1) Både eide og leide kjøretøy er med i beregningene. Beregnet med årsverkstatus per 31.12.2014.

Kilde: Politidirektoratet/Politiets fellestjenester

I politidistriktene er det tolke- og legetjenester som er de største utgiftspostene. For tolketjenester gir ikke denne oversikten et fullstendig bilde. Det skyldes at det er tatt utgangspunkt i driftsutgifter og ikke spesielle driftsutgifter, se omtale i kapittel 3.1. Tar vi også med spesielle driftsutgifter, utgjør tolkeutgiftene om lag 108 mill. kroner i politiet i 2015. Det er bare Politiets utlendingsenhet som har slike spesielle driftsutgifter.

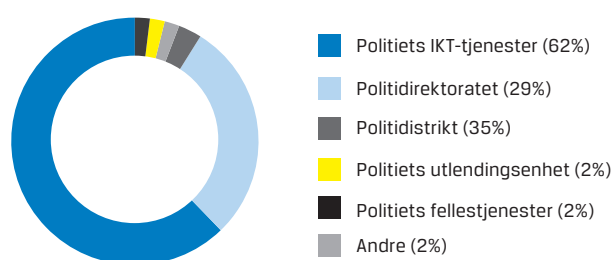
5.3.1 IKT-tjenester

I 2015 brukte politiet til sammen 425 mill. kroner på IKT-tjenester, en økning på om lag 25 mill. kroner fra året før. Utgiftene til denne posten står i all hovedsak Politiets IKT-tjenester og Politidirektoratet for. Deres andel av de totale kostnadene var i overkant av 91 prosent, se figur 5.11. Disse utgiftene er i hovedsak knyttet til bruk av eksterne IKT-konsulenter som bidrar til å utvikle fremtidige IKT-løsninger i politiet. Politidirektoratet har våren 2016 utarbeidet retningslinjer som skal bidra til mer kontroll og styring av konsulentbruken i etaten for å sikre at konsulenter kun skal brukes der det er strengt nødvendig. Implementering av disse retningslinjene skal bidra til å redusere utgiftene til blant annet IKT-konsulenter i etaten.

5.3.2 Tjenesteutgifter i distriktene

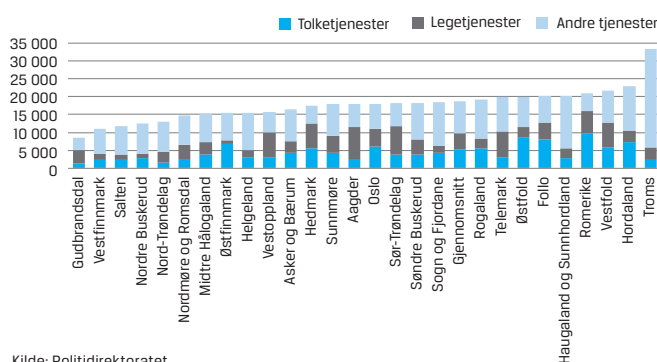
I figur 5.12 vises tjenesteutgifter per årsverk i de ulike politidistriktene, fordelt på lege-, tolke- og andre tjenesteutgifter. I gjennomsnitt brukes det om lag 18 600 kroner per politidistrikt. Lege- og tolkeutgifter er de største tjenesteutgiftene i politidistriktene. Samlet brukes 53 prosent av de totale tjenesteutgiftene i distriktene på denne typen tjenester, se tabell 5.4. Tolkeutgiftene varierer betydelig mellom politidistriktene. De største utgiftene til tolk finnes i Follo, Østfold, Romerike og Østfinnmark politidistrikt. Disse politidistriktene har blant annet ansvar for grenseoverganger. Romerike politidistrikt hadde i tillegg betydelige tolkeutgifter knyttet til LIME-saken. Troms politidistrikt brukte et betydelig beløp på kontoen fremmede tjenester i 2015. Dette skyldes blant annet betydelige utgifter i forbindelse med den såkalte Vålnes-saken.

Figur 5.11 Andel av de totale utgiftene til IKT-tjenester fordelt på enheter. Prosent. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Figur 5.12 Tjenesteutgifter per årsverk i politidistriktene. Tall i kroner. 2015

Kilde: Politidirektoratet

Tabell 5.4 Tjenesteutgifter i politidistrikt, særorgan og andre enheter. Tall i mill. kroner. 2015

	Politi-distrikt	Sær-organ	Andre enheter	Totalt	Prosent av totale tjenesteutgifter
IKT	11,3	12,1	401,6	424,9	57,7 %
Tolketjenester	66,1	3,7	0,1	70,0	9,5 %
Legetjenester	59,2	0,3	1,7	61,2	8,3 %
Andre tjenester	45,1	2,7	13,1	60,9	8,3 %
Administrative konsulenttjenester	1,9	1,7	38,4	42,0	5,7 %
Etterforsknings-tjenester	33,1	5,8	0,4	39,4	5,3 %
Andre fremmede tjenester	13,0	0,5	9,8	23,2	3,2 %
Diverse	5,2	0,1	0,3	5,5	0,8 %
Juridiske tjenester	1,3	0,2	3,5	5,0	0,7 %
Økonomitjenester	0,6	0,0	3,0	3,5	0,5 %
Utdanningstjenester	0,0	0,0	1,3	1,3	0,2 %
Totalsum	236,7	27,0	473,3	737,0	

Kilde: Politidirektoratet

6 BEMANNING OG DEKNINGSGRAD

6.1 Bemanning

Tabell 6.1 viser utviklingen i antall årsverk i politidistrikt, særorgan og andre enheter fordelt på politistillinger, juriststillinger og sivile stillinger.⁹ Tallene er beregnet som et gjennomsnitt av månedlig bemanning det aktuelle året, se vedlegg for en nærmere forklaring.

I 2015 var det 15 274 årsverk totalt i politi- og lensmanns-etaten. Av dette var 9 028 årsverk innenfor politistillinger (59 prosent) og 5 445 årsverk i den sivile stillingsgruppen (36 prosent). Juristene utgjorde den minste stillingsgruppen med 801 årsverk (5 prosent).¹⁰

9 Årsverk tilknyttet Politiets sikkerhetstjeneste er ekskludert fra analysene.

10 Det er et brudd i tallserien mellom 2012 og 2013. Til og med 2012 var alle politiinspektører definert som jurister. Fra og med 2013 defineres politiinspektører i politifaglige stillinger som politi, etter instruks fra Justis- og beredskapsdepartementet. Politiinspektører uten politifaglig bakgrunn eller uten krav til påtalekompetanse er kategorisert som sivile. Isolert sett førte endringen til en reduksjon i antall jurister på 124 årsverk fra 2012 til 2013, samt en økning i antall politi og sivile på henholdsvis 103 og 21 årsverk.

Fra 2014 til 2015 økte bemanningen i politiet med 589 årsverk (4 prosent). Gruppen med størst økning, er politistillinger med 345 årsverk, hvorav 262 av disse ble tilsatt i politidistriktene. Antall årsverk innenfor sivile stillinger økte med 185, hvorav 80 prosent av disse årsverkene ble tilsatt i særorgan og andre enheter. Politidirektoratet og Politiets IKT-tjenester er de enhetene innenfor gruppen andre enheter med sterkest økning i bemanningen fra 2014 til 2015. Bemanningsøkningen i Politidirektoratet skyldtes blant annet etablering av et døgnkontinuerlig situasjonssenter i 2015. I Politiets IKT-tjenester har det vært rekruttering av medarbeidere for å heve IKT-kompetansen i politiet. Blant særorganene er det Politiets utlendingsenhet som hadde den største økningen i totalt antall årsverk. I forbindelse med økt resultatkrav for antall tvangsreturer, kombinert med en dramatisk økning i antall flyktninger og andre migranter utover høsten 2015, har Politiets utlendingsenhet blitt tilført flere stillinger for å håndtere den økte arbeidsmengden.

Tabell 6.1 Antall årsverk i politidistrikter, særorgan og andre enheter¹⁾ fordelt på stillingskategorier. 2010–2015

		2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring 2010-2015	Endring 2014-2015
Politistillinger	Distrikt	7 354,3	7 344,3	7 429,5	7 771,2	8 056,2	8 318,5	964,2	262,3
	Særorgan	330,7	356,8	387,1	416,4	481,6	556,4	225,7	74,8
	Andre enheter	85,2	100,1	109,3	145,0	145,5	152,9	67,7	7,4
	Totalt	7 770,3	7 801,2	7 925,9	8 332,5	8 683,3	9 027,8	1 257,5	344,5
Juriststillinger	Distrikt	681,2	676,6	687,6	648,6	666,4	718,5	37,3	52,1
	Særorgan	68,5	70,2	71,2	55,6	62,6	66,1	-2,4	3,5
	Andre enheter	57,3	59,3	59,7	18,5	15,8	16,1	-41,2	0,3
	Totalt	806,9	806,1	818,5	722,7	744,7	800,7	-6,2	56,0
Sivile stillinger	Distrikt	3 620,6	3 532,5	3 528,5	3 606,5	3 629,0	3 666,0	45,4	37,0
	Særorgan	577,6	612,5	604,1	622,2	678,5	751,5	173,9	73,0
	Andre enheter	682,2	729,6	815,8	885,8	952,5	1 027,9	345,7	75,4
	Totalt	4 880,3	4 874,6	4 948,4	5 114,6	5 260,0	5 445,3	565,0	185,3
Totalt	Distrikt	11 656,0	11 553,4	11 645,6	12 026,4	12 351,6	12 703,0	1 047,0	351,4
	Særorgan	976,8	1 039,5	1 062,4	1 094,1	1 222,7	1 374,0	397,1	151,3
	Andre enheter	824,7	889,0	984,8	1 049,3	1 110,5	1 196,8	372,2	86,3
	Totalt	13 457,5	13 481,9	13 692,8	14 169,8	14 684,8	15 273,8	1 816,3	589,0

1) Andre enheter inkluderer Politidirektoratet, Nasjonalt ID-senter, Politiets IKT-tjenester, Politiets Fellestjenester, Politihøgskolen, Grensekommisariatet og Namsfogden i Oslo, se kapittel 2.

Kilde: Politidirektoratet

Tabell 6.2 Antall årsverk i politistillinger. Nye og gamle politidistrikt. 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring 2010-2015	Endring 2014-2015
Oslo	1746,6	1742,6	1799,3	1844,1	1893,8	1975,3	228,7	81,4
Asker og Bærum	202,9	195,2	191,2	197,4	204,1	211,8	8,9	7,7
Oslo	1543,8	1547,4	1608,2	1646,7	1689,7	1763,5	219,7	73,8
Øst	878,4	883,6	885,9	956,3	1019,1	1061,5	183,1	42,4
Follo	184,7	180,2	181,7	201,3	211,6	217,6	32,9	6,0
Romerike	344,8	355,9	356,6	399,9	411,7	445,3	100,5	33,6
Østfold	348,9	347,5	347,7	355,1	395,8	398,7	49,8	2,9
Sør-Øst	925,5	942,0	932,1	984,9	991,4	1020,1	94,6	28,7
Telemark	254,2	259,2	256,2	268,1	268,2	268,8	14,6	0,6
Vestfold	298,8	296,8	289,4	303,0	299,4	314,3	15,4	14,9
Nordre Buskerud	112,9	118,8	124,3	132,4	131,5	136,3	23,4	4,8
Søndre Buskerud	259,6	267,3	262,2	281,4	292,3	300,7	41,1	8,3
Vest	710,6	694,7	704,1	755,6	787,7	805,5	94,9	17,8
Hordaland	588,3	570,4	579,0	615,3	641,6	666,9	78,6	25,3
Sogn og Fjordane	122,3	124,3	125,1	140,3	146,0	138,6	16,3	-7,4
Sør-Vest	573,6	574,2	596,5	642,6	671,3	699,6	126,0	28,3
Haugaland og Sunnhordland	155,2	154,6	159,0	171,4	181,5	194,0	38,8	12,4
Rogaland	418,4	419,6	437,5	471,2	489,8	505,6	87,2	15,8
Tøndelag	590,5	568,7	590,3	603,5	616,4	638,0	47,5	21,6
Sør-Trøndelag	392,9	386,8	406,1	415,0	420,9	434,0	41,1	13,1
Nord-Trøndelag	197,5	181,9	184,2	188,5	195,5	204,0	6,5	8,5
Innlandet	461,0	456,9	452,0	470,6	501,0	509,0	48,1	8,1
Gudbrandsdal	95,8	98,1	99,4	104,6	110,1	109,6	13,8	-0,5
Vestoppland	137,6	136,6	130,4	134,0	144,5	149,7	12,1	5,2
Hedmark	227,6	222,2	222,2	231,9	246,3	249,7	22,2	3,4
Agder	420,4	413,7	403,2	415,8	426,9	435,5	15,1	8,6
Nordland	398,0	410,5	400,9	409,3	423,9	430,6	32,7	6,8
Helgeland	117,7	120,6	116,6	116,6	117,2	122,7	4,9	5,5
Salten	107,1	109,1	111,7	116,6	127,2	134,4	27,3	7,2
Midtre Hålogaland	173,1	180,8	172,6	176,2	179,6	173,6	0,5	-6,0
Møre og Romsdal	296,0	292,9	298,1	305,4	319,5	332,0	36,0	12,5
Sunnmøre	148,4	145,7	151,1	155,8	164,1	170,0	21,6	5,9
Nordmøre og Romsdal	147,6	147,2	147,0	149,6	155,5	162,0	14,5	6,5
Finnmark	169,6	173,9	181,6	194,5	212,4	212,3	42,7	-0,2
Vestfinnmark	76,5	78,2	82,8	88,6	97,7	97,0	20,4	-0,8
Østfinnmark	93,1	95,7	98,9	105,9	114,7	115,3	22,2	0,6
Troms	184,2	190,7	185,6	188,6	192,8	199,1	14,9	6,3
SUM DISTRIKT	7354,3	7344,3	7429,5	7771,2	8056,2	8318,5	964,2	262,3
Kripos	171,6	180,3	184,8	197,9	205,9	209,5	37,9	3,6
ØKOKRIM	36,1	35,5	33,2	31,9	30,4	30,5	-5,6	0,1
Utrykningspolitiet	23,8	29,7	30,4	29,8	27,7	25,6	1,8	-2,2
Politiets utlendingsenhet	99,3	111,4	138,8	156,9	217,7	290,8	191,5	73,2
SUM SÆRORGAN	330,7	356,8	387,1	416,4	481,6	556,4	225,7	74,8
Grensekommisariatet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nasjonalt ID-senter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Namsfogden i Oslo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Politiets Data- og materielltjeneste (delt fra 01.03.2014)	6,4	6,3	3,7	2,5	0,0			
Politiets Fellestjenester (fra 01.03.2014)	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0	1,0	0,0
Politiets IKT-tjenester (fra 01.03.2014)	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	4,2	4,2	1,7
Politidirektoratet	1,0	1,0	1,8	29,3	30,9	37,6	36,6	6,7
Politi høgskolen	77,8	92,7	103,9	113,2	111,0	110,2	32,3	-0,9
SUM ANDRE ENHETER	85,2	100,1	109,3	145,0	145,5	152,9	67,7	7,5
SUM	7770,3	7801,2	7925,9	8332,5	8683,3	9027,8	1257,6	344,5

Kilde: Politidirektoratet

Tabell 6.2 viser fordelingen av politiårsverk i politidistrikt, særorgan og andre enheter i perioden 2010-2015, for både gamle og nye distrikter. Antall politistillinger har totalt sett økt med 1 258 årsverk fra 2010 til 2015 for hele politiet. Blant politidistriktene er det Oslo politidistrikt som har klart flest antall politiårsverk. Oslo politidistrikt har særskilte oppgaver,

som nasjonalt ansvar for Kongehusets sikkerhet og nasjonale beredskapsoppgaver, noe som krever betydelig med mannskap. Fra 2014 til 2015 økte bemanningen mest i Oslo politidistrikt, med i underkant av 74 årsverk. Totalt fire politidistrikter hadde færre årsverk i 2015 sammenlignet med 2014. Det var Sogn og Fjordane, Midtre Hålogaland, Gudbrandsdal og Vestfinnmark politidistrikt.

6.2 Ramme. Fordeling av politibetjent 1-stillinger

Styrkingen av politiet de seneste årene har i stor grad bestått i at det har vært en betydelig økning i opptak og uteksaminering av studenter fra Politihøgskolen, samt økte bevilgninger for å finansiere disse nye politistillingene. Politibetjent 1-stillinger (PB1) er den laveste graden og begynnerstillingen for polititjenestemenn. Siden 1. januar 2009 har det blitt i underkant av 1 500 nye PB1-stillinger i politi- og lensmannsetaten, se tabell 6.3.¹¹ Som det fremgår av tabellen har alle politidistriktene og særorganene hatt en økning i stillingsgruppen for PB1 i perioden 2009 – 2016. Totalt i politidistriktene har det vært en økning på 1 264 PB1-stillinger siden 2009. Oslo politidistrikt har hatt den største økningen i antall PB1-stillinger siden 2009. Deretter følger Hordaland, Østfold, Rogaland og Romerike politidistrikt. Med unntak av Østfold politidistrikt, er dette distrikt som også har hatt den sterkeste befolkningsveksten i samme periode. Blant særorganene har økningen i antall ansatte i PB1-stillinger vært størst i Politiets utlendingsenhet.

I SAP blir det også registrert hvilket tjenestested den enkelte ansatte arbeider. I tabell 6.4 er PB1-bemanningen sortert ut fra tettstedskategori. Bemanningsøkningen er sterkest i tettsteder med 100 000 eller flere bosatte og tettsteder med

20 000 – 99 999 bosatte. Det har imidlertid også vært en sterk økning i antall PB1-stillinger i mindre tettsteder (2 000 – 19 999 bosatte). Større byområder har vanligvis både sterkere befolkningsvekst og mer kriminalitet enn spredtbygde strøk, noe som øker behovet for politiresurser. Befolkningsvekst og kriminalitet er derfor blant faktorene som legges til grunn ved fordeling av nye stillinger til distriktene.

Basert på registreringen i SAP, er PB1-stillingene sortert etter ulike funksjonsområder. De fleste politidistriktene er organisert på forskjellig måte som vanskeliggjør sorteringen. I tillegg er det mangelfull registrering for en del av disse stillingene, jf. Annet-kategorien i tabellen. Det anses likevel at dataene kan gi et overordnet bilde av hvordan økningen av PB1-stillinger har bidratt til styrkingen av de ulike funksjonene i politiet. Økningen i PB1-stillingene har kommet alle funksjonene i politiet til gode, jf. tabell 6.5. Funksjonsområdet Straffesaksbehandling har hatt sterkest økning i antall ansatte for denne stillingsgruppen. Det indikerer at mange nyutdannede politifolk starter politikarrierer innenfor etterforskningsområdet. Det har også vært en kraftig økning av PB1-ansatte innenfor det politioperative området.

11 Antall lønnede inkludert ansatte i lønnede foreldrepermisjoner. Tallgrunnlaget er SAP.

Tabell 6.3. Fordeling av politibetjent 1-stillinger på distrikt og særorgan per 1. januar 2009 og 1. januar 2016

	2009	2016	Endring i antall
Agder	37	93	56
Asker og Bærum	26	48	22
Follo	34	48	14
Gudbrandsdal	5	16	11
Haugaland og Sunnhordland	28	63	35
Hedmark	24	55	31
Helgeland	10	34	24
Hordaland	71	187	116
Midtre Hålogaland	7	29	22
Nordmøre og Romsdal	5	39	34
Nordre Buskerud	22	49	27
Nord-Trøndelag	15	41	26
Oslo	317	521	204
Rogaland	24	119	95
Romerike	64	152	88
Salten	17	41	24
Sogn og Fjordane	12	37	25
Sunnmøre	11	48	37
Søndre Buskerud	34	52	18
Sør-Trøndelag	4	83	79
Telemark	27	74	47
Troms	38	54	16
Vestfinnmark	10	39	29
Vestfold	33	76	43
Vestoppland	16	31	15
Øst-Finnmark	21	51	30
Østfold	44	140	96
SUM DISTRIKT	956	2220	1264
Kripos		8	8
Politiets utlendingsenhet	16	204	188
Utrykningspolitiet		1	1
SUM SÆRORGAN	16	213	197
TOTALT	972	2433	1461

Kilde: Politidirektoratet

Tabell 6.4. Fordeling av politibetjent 1-stillinger på ulike tettstedskategorier per 1. januar 2009 og 1. januar 2016

	2009	2016	Endring i antall
100 000 eller flere bosatte	395	993	598
20 000 - 99 999 bosatte	312	847	535
2 000 - 19 999 bosatte	253	579	326
200 - 1 999 bosatte	12	14	2
TOTALT	972	2433	1461

Kilde: Politidirektoratet

Tabell 6.5 Antall politibetjent 1-stillinger fordelt på funksjoner per 1. januar 2009 og 1. januar 2016¹

	2009	2016	Endring i antall
Forebygging	21	27	6
Forvaltning	5	36	31
Generalist	385	645	260
Politioperativ	315	695	380
Straffesaksbehandling	138	541	403
Annet	108	489	381
TOTALT	972	2433	1461

1) Generalistkategorien inkluderer hovedsakelig ansatte ved lensmanns- og politikontorene. Annet-kategorien inkluderer øvrige ansettelses med andre funksjoner enn de overnevnte kategoriene.

Kilde: Politidirektoratet

6.3 Dekningsgrad

Dekningsgraden beregnes som forholdet mellom antall politiårsverk i politidistriktene og antall innbyggere. En solid grunnbemanning skal bidra til at politiet leverer gode tjenester i hele landet. I Politidirektoratet (2008) ble det lagt frem en anbefaling om å øke politidekningen til minst 2 politiårsverk per 1 000 innbyggere. Måltallet er et landsgjennomsnitt, og ikke et mål per politidistrikt.

Fra 2010 til 2015 vokste befolkningen med 5,8 prosent.¹² For at dekningsgraden skal holdes stabil eller øke, må den prosentvise veksten i politiårsverk øke tilsvarende eller mer. Fra 2010 til 2015 økte antall politiårsverk i distriktene med hele 13,1 prosent, se tabell 6.2.

Tabell 6.6 viser dekningsgraden per politidistrikt, for distriktene totalt, samt dekningsgrad totalt inklusive særorgan og andre enheter, for både nye og gamle politidistrikt. Fra 2010 til 2012 falt dekningsgraden i politidistriktene samlet sett fra 1,50 til 1,48 politiårsverk totalt per 1 000 innbyggere. I både 2013, 2014 og 2015 ble politiet tilført 350 nye stillinger for å legge til rette for at politidistriktene kunne tilsette flere ferdigutdannede studenter fra Politihøgskolen. Dette resulterte i at dekningsgraden økte fra 1,53 i 2013 til 1,6 i 2015. Inkluderes politiårsverkene i særorgan og andre enheter, økte politidekningen til 1,74 i 2015. I statsbudsjettet for 2016 (Prop. 1 S (2015-2016)) besluttet regjeringen igjen å legge til rette for å oppbemanne politiet med inntil 347 nye stillinger. På grunn av den ekstraordinære situasjonen med asylankomster er det i tillegg foreslått en ytterligere styrking av politiet i 2016. Dette muliggjør en videre økning av dekningsgraden i 2016.

Det er store forskjeller i utviklingen av dekningsgraden mellom politidistriktene. For perioden 2010 – 2015 gikk dekningsgraden ned i Asker og Bærum, Agder og Midtre Hålogaland politidistrikt. Antall politiårsverk har økt i disse tre politidistriktene, men ikke nok til å opprettholde eller øke dekningsgraden ettersom befolkningen har økt

mer. De resterende 24 politidistriktene har hatt en økning i dekningsgraden. Med den nye politidistriktstrukturen, er det Finnmark og Oslo politidistrikt som har høyest dekningsgrad i 2015, jf. tabell 6.6. Finnmark politidistrikt har to nasjonale enheter - den sentrale enheten for utstedelse av politiattester og vandelskontroll og Storskog grensepasseringssted/Schengen-landegrense - som bidrar til å trekke opp dekningsgraden i tabell 6.6 og 6.7. Samlet arbeider det i overkant av 70 ansatte på disse enhetene.

Alle ansatte i politiet er med på å ivareta ansvaret og løse oppgavene som er tillagt etaten. Arrestforvarere, grensekontrollører og ansatte i etterforskningsenhetene i Kripos og ØKOKRIM, er eksempler på sivile stillingsgrupper som utfører viktige oppgaver for politiet. Det er derfor relevant å se på totalt antall årsverk i politi- og lensmannsetaten i forhold til befolkningen, uavhengig av stillingstype. Tabell 6.7 viser dekningsgraden totalt for alle stillingstyper. I 2015 var dekningsgraden i politidistriktene 2,45. Inkluderes særorgan og andre enheter i beregningen, har dekningsgraden steget fra 2,75 i 2010 til 2,94 i 2015.

¹² Befolkningstallet er beregnet som et gjennomsnitt av antallet ved inngangen til og utgangen av gjeldene år.

Tabell 6.6 Antall årsverk i politistillinger per 1 000 innbyggere. Nye og gamle politidistrikt. 2010–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring 2010-2015	Endring 2014-2015
Finnmark	2,32	2,36	2,45	2,60	2,82	2,80	0,48	-0,01
Vestfinnmark	1,77	1,80	1,88	2,00	2,19	2,16	0,38	-0,03
Østfinnmark	3,10	3,18	3,27	3,47	3,73	3,74	0,64	0,01
Oslo	2,30	2,25	2,27	2,29	2,31	2,37	0,07	0,06
Oslo	2,60	2,55	2,60	2,62	2,64	2,70	0,10	0,06
Asker og Bærum	1,22	1,15	1,11	1,12	1,14	1,17	-0,05	0,02
Troms	1,52	1,56	1,50	1,51	1,53	1,56	0,05	0,04
Nordland	1,47	1,51	1,47	1,49	1,53	1,55	0,08	0,02
Helgeland	1,58	1,61	1,55	1,55	1,55	1,62	0,04	0,07
Salten	1,33	1,34	1,37	1,42	1,54	1,62	0,29	0,08
Midtre Hålogaland	1,50	1,56	1,48	1,50	1,52	1,47	-0,03	-0,05
Øst	1,36	1,34	1,32	1,41	1,48	1,52	0,17	0,04
Østfold	1,53	1,50	1,48	1,50	1,65	1,65	0,13	0,00
Follo	1,08	1,04	1,03	1,12	1,16	1,18	0,10	0,02
Romerike	1,39	1,41	1,39	1,53	1,54	1,64	0,25	0,10
Agder	1,51	1,47	1,41	1,44	1,46	1,48	-0,03	0,01
Sør-Øst	1,39	1,40	1,37	1,43	1,43	1,46	0,07	0,03
Nordre Buskerud	1,37	1,42	1,48	1,56	1,54	1,59	0,22	0,05
Søndre Buskerud	1,31	1,33	1,28	1,35	1,39	1,41	0,10	0,02
Vestfold	1,37	1,35	1,30	1,35	1,32	1,38	0,01	0,05
Telemark	1,51	1,53	1,50	1,57	1,56	1,56	0,05	0,00
Trøndelag	1,39	1,32	1,35	1,37	1,38	1,42	0,03	0,04
Sør-Trøndelag	1,35	1,32	1,36	1,37	1,37	1,40	0,05	0,03
Nord-Trøndelag	1,46	1,33	1,34	1,36	1,41	1,46	0,00	0,06
Vest	1,29	1,25	1,25	1,32	1,36	1,38	0,09	0,02
Hordaland	1,33	1,27	1,27	1,33	1,37	1,41	0,08	0,04
Sogn og Fjordane	1,14	1,15	1,15	1,29	1,34	1,27	0,13	-0,07
Sør-Vest	1,21	1,19	1,21	1,28	1,32	1,36	0,15	0,04
Rogaland	1,26	1,24	1,27	1,34	1,37	1,40	0,14	0,03
Haugaland og Sunnhordaland	1,09	1,07	1,08	1,15	1,21	1,28	0,19	0,07
Innlandet	1,24	1,23	1,21	1,25	1,33	1,35	0,10	0,02
Hedmark	1,19	1,16	1,15	1,20	1,26	1,28	0,09	0,01
Gudbrandsdal	1,36	1,38	1,40	1,48	1,55	1,54	0,19	-0,01
Vestoppland	1,26	1,25	1,19	1,22	1,30	1,35	0,08	0,04
Møre og Romsdal	1,19	1,16	1,17	1,19	1,23	1,27	0,08	0,04
Sunnmøre	1,08	1,05	1,07	1,09	1,14	1,17	0,09	0,03
Nordmøre og Romsdal	1,32	1,31	1,29	1,31	1,35	1,40	0,08	0,05
SUM DISTRIKT	1,50	1,48	1,48	1,53	1,57	1,60	0,10	0,03
SUM INKL. SÆRORGAN & ANDRE ENHETER	1,59	1,58	1,58	1,64	1,69	1,74	0,15	0,05

Kilde: Politidirektoratet og Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.7 Totalt antall årsverk i politiet per 1 000 innbyggere. Nye og gamle politidistrikt. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring 2010-2015	Endring 2014-2015
Finnmark	3,84	3,82	3,97	4,24	4,55	4,65	0,81	0,10
Vestfinnmark	2,95	2,99	3,01	3,06	3,25	3,24	0,29	-0,01
Østfinnmark	5,11	5,01	5,35	5,96	6,42	6,69	1,58	0,27
Oslo	3,65	3,51	3,54	3,52	3,50	3,56	-0,09	0,07
Oslo	4,10	3,95	4,00	3,98	3,94	4,02	-0,09	0,07
Asker og Bærum	2,05	1,92	1,87	1,85	1,88	1,92	-0,12	0,04
Troms	2,49	2,52	2,45	2,42	2,42	2,47	-0,02	0,05
Nordland	2,37	2,41	2,33	2,34	2,40	2,42	0,05	0,02
Helgeland	2,58	2,59	2,48	2,45	2,43	2,51	-0,07	0,08
Salten	2,24	2,28	2,28	2,32	2,51	2,59	0,36	0,08
Midtre Hålogaland	2,33	2,38	2,27	2,28	2,30	2,23	-0,10	-0,06
Øst	2,26	2,22	2,18	2,28	2,34	2,40	0,14	0,06
Østfold	2,46	2,43	2,41	2,43	2,58	2,56	0,10	-0,01
Follo	1,79	1,72	1,68	1,78	1,82	1,82	0,04	0,01
Romerike	2,40	2,38	2,32	2,48	2,49	2,66	0,26	0,17
Sør-Øst	2,17	2,15	2,10	2,17	2,18	2,21	0,04	0,03
Nordre Buskerud	2,06	2,09	2,17	2,26	2,23	2,33	0,27	0,10
Søndre Buskerud	2,09	2,09	2,01	2,09	2,14	2,14	0,06	0,00
Vestfold	2,17	2,10	2,05	2,11	2,10	2,16	-0,01	0,06
Telemark	2,33	2,32	2,26	2,31	2,30	2,30	-0,03	0,00
Agder	2,24	2,15	2,06	2,08	2,10	2,12	-0,12	0,02
Vest	2,03	1,95	1,96	2,04	2,10	2,11	0,08	0,01
Hordaland	2,10	2,01	2,01	2,08	2,14	2,17	0,07	0,03
Sogn og Fjordane	1,70	1,73	1,73	1,86	1,92	1,83	0,13	-0,09
Sør-Vest	1,93	1,92	1,94	2,02	2,06	2,10	0,18	0,05
Rogaland	2,01	2,02	2,04	2,12	2,14	2,17	0,16	0,03
Haugaland og Sunnhordaland	1,73	1,69	1,69	1,78	1,85	1,94	0,21	0,09
Trøndelag	2,08	1,99	2,03	2,04	2,06	2,10	0,02	0,03
Sør-Trøndelag	2,04	1,98	2,03	2,04	2,06	2,09	0,05	0,03
Nord-Trøndelag	2,15	2,02	2,02	2,03	2,07	2,11	-0,05	0,04
Innlandet	2,00	1,96	1,94	1,97	2,05	2,09	0,09	0,03
Hedmark	2,02	1,96	1,96	1,98	2,06	2,09	0,06	0,03
Gudbrandsdal	2,02	2,06	2,08	2,15	2,24	2,25	0,22	0,01
Vestoppland	1,94	1,91	1,81	1,85	1,94	1,99	0,05	0,06
Møre og Romsdal	1,86	1,83	1,81	1,85	1,90	1,95	0,09	0,05
Sunnmøre	1,64	1,61	1,63	1,66	1,71	1,74	0,11	0,03
Nordmøre og Romsdal	2,13	2,09	2,04	2,08	2,13	2,21	0,08	0,08
SUM DISTRIKT	2,38	2,33	2,32	2,37	2,40	2,45	0,06	0,04
SUM INKL. SÆRORGAN & ANDRE ENHETER	2,75	2,72	2,73	2,79	2,86	2,94	0,19	0,08

6.4 Fremskriving av bemanning og dekningsgrad

For å nå et måltall på 2 politiårsverk per 1 000 innbyggere er det nødvendig med en videre oppbemanning av politiårsverk. Dette må hovedsakelig skje ved at tilsetning av nyutdannede politistudenter øker mer enn total avgang i etaten. Det er gjort en fremskriving for når målet om 2 politiårsverk per 1 000 innbygger vil kunne nås. Følgende forutsetninger ligger til grunn for fremskrivingen:

- Politiårsverk er beregnet som gjennomsnitt av månedlig status per år.
- Det er lagt inn middels befolkningsvekst.¹³
- Det er forutsatt et årlig opptak på 720 studenter ved Politihøgskolen i hele perioden (frem til og med 2017), jf. kolonne A i tabell 6.8.
- Det forutsettes at 6 prosent av studentene enten slutter underveis eller aldri søker jobb i politiet, jf. kolonne B i tabell 6.8. Prosentsatsen er skjønnsmessig satt ut

fra erfaring fra tidligere år. Det antas at resterende uteksaminerte studenter fra Politihøgskolen tilsettes i etaten.

- Det er beregnet pensjonsavgang ut fra informasjon i politiets personalsystem, se kolonne E i tabell 6.8. Det er lagt inn i beregningene at 50 prosent går av med pensjon innen det første kalenderåret de har mulighet til å gå av, 24 prosent innen det andre kalenderåret, 13 prosent innen det tredje og 13 prosent innen det fjerde. Disse vektene er basert på erfaringsmessig pensjonsavgang de senere årene.
- Det er lagt inn at 100 polititjenestemenn og -kvinner forlater etaten hvert år, av andre årsaker enn pensjonsavgang, jf. Kolonne F i tabell 6.8. Tallet er basert på en gjennomsnittsberegning av antallet som har forlatt etaten de senere år.

Med disse forutsetningene vil politidekningen bli 2,0 politiårsverk per 1 000 innbyggere i 2020, se figur 6.1.¹⁴

¹³ Statistisk sentralbyrå, tall per 15.2.2015.

¹⁴ Årsverkstallene som benyttes i fremskrivingen er basert på et gjennomsnitt av månedlig bemanning per år. Fremskrivinger i denne rapporten kan derfor avvike fra fremskrivinger der et annet grunnlagsmateriale er lagt til grunn.

Tabell 6.8 Fremskriving av nettotilgang av politiårsverk. 2009–2020

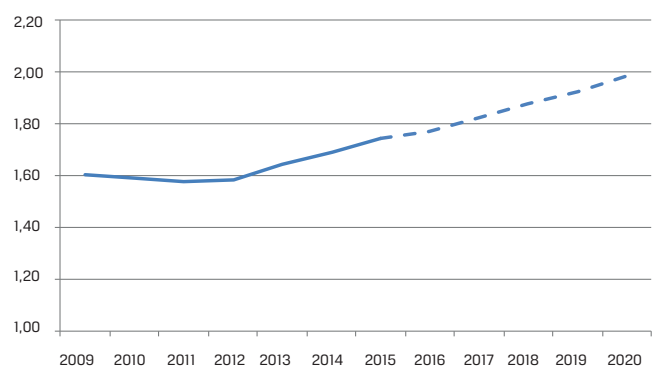
	A	B	C=B/A*100	D=A-B	E	F	G=E+F	I=D-G
År ut-eksaminering	Opptak PHS (år n-3)	Frafall v/ PHS 6%	Frafall v/PHS i % basert på erfaring	Tilgjengelig fra PHS	Avgang Pensjon	Annen avgang i etaten	Sum avgang	Netto tilgang på politiårsverk
2009	360	15	4,17	345	170	62	232	113
2010	432	23	5,32	409	192	82	274	135
2011	432	26	6,02	406	232	129	361	45
2012	553	33	6	520	276	90	366	154
2013	720	43	6	677	228	87	315	362
2014	720	43	6	677	267	67	334	343
2015	720	43	6	677	253	64	317	360
2016	720	43	6	677	229	100	329	348
2017	720	43	6	677	226	100	326	351
2018	720	43	6	677	210	100	310	367
2019	720	43	6	677	194	100	294	383
2020	720	43	6	677	169	100	269	408

Kilde: Politidirektoratet

Figur 6.2 illustrerer hva politioppbemanningen i 2016 – 2020 isolert sett kan komme til å koste. Beregningen er basert på en estimert årslønnskostnad, samt netto tilgang på politiårsverk, jf. Kolonne I i tabell 6.8. Årslønnskostnaden er anslått til 945 000 kroner, som tilsvarer beløpet som politiet ble kompensert med av Justis- og beredskapsdepartementet ved tildeling av flere årsverk i etaten for 2015. Det er forutsatt konstant reallønn. Merkostnaden i 2016 er anslått til å bli i underkant av 330 mill. kroner. Den årlige merkostnaden for politioppbemanningen anslås til 1,8 mrd. kroner i 2020, målt i faste 2015-kroner.

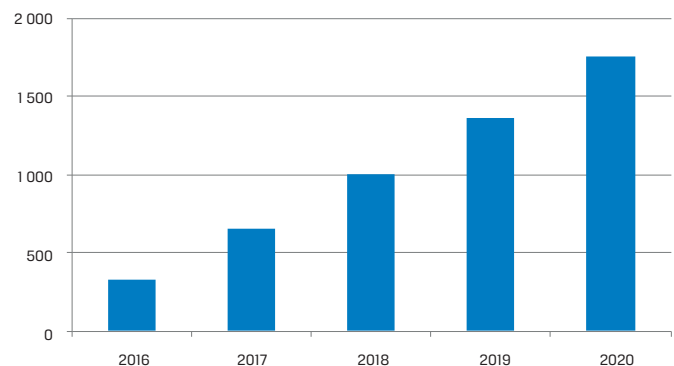
Det understrekes at dette er en isolert fremskriving, gitt en rekke forutsetninger og der øvrige forhold holdes konstant. Videre er det ikke sett på behovet for sivile stillinger og jurister. En oppbemanning av politiansatte kan føre til at flere lovbrudd etterforskes og oppklares. Dette vil igjen føre til en større arbeidsmengde for juristene, og dermed i tillegg kreve en oppbemanning av jurister.

Figur 6.1 Fremskriving av antall politiårsverk per 1 000 innbyggere. 2009–2020

Kilde: Politidirektoratet

Figur 6.2 Årlig merkostnad ved oppbemanning av politiårsverk. Tall i mill. kroner. Faste 2015- kroner. 2016–2020

Kilde: Politidirektoratet

6.5 Ramme. Politidekning i Norden¹⁵

Tabell 6.9 viser antall politiårsverk og sivile årsverk i de nordiske landene (utenom Island) i perioden 2013 – 2015. Sammenlignet med de andre nordiske landene har Sverige flest politiårsverk og Finland færrest politiårsverk. Norge har betydelig flere sivile årsverk i forhold til politiårsverk enn de andre landene.

Figur 6.3 viser utviklingen i politidekningen for de fire nordiske landene fra 2013 til 2015. Danmark har høyest politidekning i 2015 på 1,85. Sverige følger like under med en politidekning på 1,81 i 2015. Finland har den laveste dekningen, på 1,36 i 2015. En delforklaring på dette er at flere av politiets oppgaver er blitt overført til private sikkerhetsfirmaer som følge av nedskjæringer i offentlige budsjetter. I Sverige har sterk innvandring gitt økt befolkningsvekst, noe som har bidratt til at dekningsgraden er redusert fra 2014 til 2015. I Norge har politidekningen økt kraftig fra 2013, se drøfting i delkapittel 6.3.

Det understrekes at forskjeller i organisering og oppgaveportefølje for politiet i de nordiske landene gjør at telling av politiårsverk og dekningsgrad i Norden ikke er direkte sammenlignbart. Politiet i Norge har en mer omfattende oppgaveportefølje sammenlignet med politiet i Sverige, Danmark og Finland. Norsk politi har en rekke sivile oppgaver som politiet i nabolandene ikke har ansvar for. Tilleggsoppgaver som utlendingsforvaltning, tvangssalg, gjeldsordninger, lensmannsskjønn og sekretariat i forliksråd¹⁶ trekker en del ressurser, også politioresurser. I nabolandene blir disse oppgavene i stor grad utført av andre virksomheter. Felles for politiet i Norden er oppgavene knyttet til å sikre trygghet, lov og orden, samt forhindre og forebygge straffbare handlinger og etterforske lovbrudd. I Norge og Danmark er påtalemyndigheten administrativt integrert i politietaten. I Sverige og Finland er dette derimot organisert utenfor politietaten. I Sverige er det gjort flere tiltak

15 Innholdet i denne rammen er basert på Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet (2016).

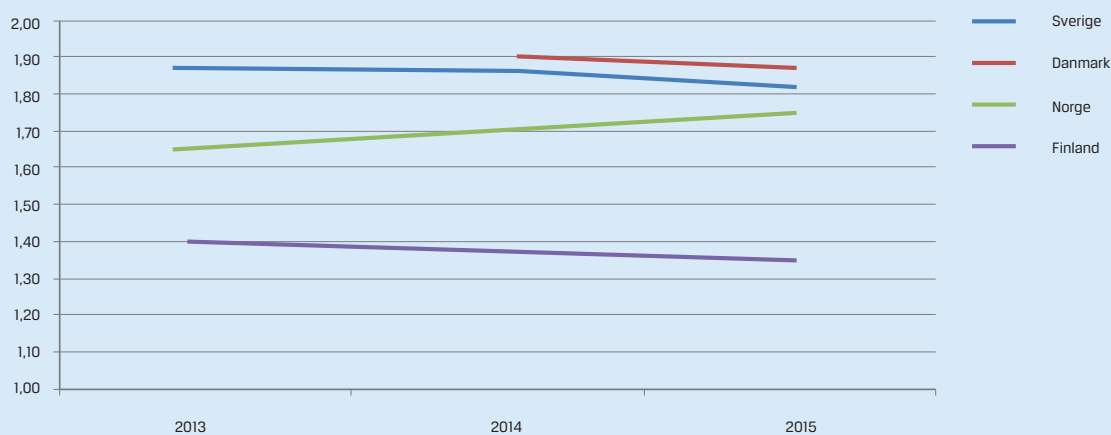
16 Denne oppgaven skal ut av politiet.

Tabell 6.9 Antall politiårsverk og sivile årsverk for nordiske land. 2013–2015¹⁾

	2013		2014		2015	
	Politi	Sivile	Politi	Sivile	Politi	Sivile
Sverige	17935	7614	18042	7605	17709	7346
Danmark	-	-	10689	2834	10542	2987
Norge	8333	5115	8683	5260	9028	5445
Finland	7610	2729	7529	2579	7475	2566

1) Årsverkstallene er beregnet som et gjennomsnitt for året. Årsverkstallene fra Sverige (som i Norge) inkluderer ikke politiårsverk i Sakerhetspolisen. Danmark har innrapportert antall ansatte. Årsverkstall for Norge inkluderer politiårsverk i distrikt, særorgan og andre enheter. Det er uavklart om Finland har rapportert årsverk eller antall ansatte. Stillingsgruppen jurister er ikke inkludert i sivile årsverk.

Kilde: Politidirektoratet, samt innrapporterte tall fra politiet i Sverige, Danmark og Finland

Figur 6.3 Antall politiårsverk per 1 000 innbyggere for nordiske land. 2013–2015

Kilde: Politidirektoratet, samt innrapporterte tall fra politiet i Sverige, Danmark og Finland.

for å redusere oppgaveporteføljen til politiet. Eksempelvis er Transporttjenesten underlagt Kriminalvården, som utfører transporter av ulik karakter innenlands og utenlands for blant annet politiet, Migrasjonsverket og kommunene. Svensk politi har også overført noen oppgaver som tidligere ble utført av polititjenestemenn til "ordningsvakter" som skal bidra til å opprettholde offentlig ro og orden innenfor områder som områder som kollektiv transport, sportsarrangementer og kjøpesentre.

I motsetning til i Sverige, har politiet i Norge ansvar for transport og fremstilling av varetektsinnsatte, transport og fremstilling av psykiatiske pasienter mm. I 2012 ble det anslått at om lag 130 årsverk i politiet ble anvendt til transport og fremstilling, se NOU 2013:9. Videre er det politiet i Norge som

har ansvar for uttransporteringer av personer uten lovlig opphold. En betydelig del av årsverkene i Politiets utlendingsenhet utfører denne funksjonen. I Sverige er det derimot Migrasjonsverket (tilsvarende det norske Utlendingsdirektoratet) som har ansvaret for uttransporteringer av personer uten lovlig opphold, mens selve gjennomføringen håndteres av kriminalomsorgen.

Et annet bidrag til måleskjevheter er at i både Sverige og Danmark inkluderes studenter i praksis ved opptelling av politiårsverk. Dette utgjør om lag 350 studenter årlig for hvert av landene. I Norge og Finland er studenter i praksis ikke inkludert i telling av politiårsverk. Svensk politi planlegger å øke politibemanningen frem mot 2020 for å møte utviklingen med økt befolkning og en mer krevende samfunnsutvikling.

7 REFERANSELISTE

Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet (2016). *Politidekningen i Norge – sett i lys av nordisk og særlig svensk politidekning. Internt dokument.*

NOU 2013:9. *Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer. Politianalysen.*

Politidirektoratet (2008). *Politiet mot 2020. Bemannings- og kompetansebehov i politiet.*

Politidirektoratet (2015). *Ressursanalyse 2014. Utgifter og bemanning i politi- og lensmannsetaten.*

Prop. 1 S (2015–2016) Justis- og beredskapsdepartementet.

8 VEDLEGG. DATAKILDER OG DATABEARBEIDING

Regnskapstall for alle enheter over hele perioden er innhentet fra etatens økonomisystem. Grunnlaget for kontoføringen i de enkelte distrikt og særorgan er kontoplan for politi- og lensmannsetaten. Etaten fører regnskap etter kontantprinsippet.

Fra 2014 har politi- og lensmannsetaten endret kontoplan og grupperingen av utgiftsgrupper. Regnskapskontiene er gruppert i 5 ulike utgiftsgrupper ut fra kontoplanen:

- 1 – Personell
- 2 – Eiendom, bygg og anlegg (EBA)
- 3 – Materiell
- 4 – Tjenester
- 5 – Diverse

Analysen omfatter driftsutgiftene i politi- og lensmannsetaten, fordelt på utgiftsgruppene 1-5. Disse er hentet fra utgiftskapittel 440, 442, 448. Hva som inngår i de enkelte utgiftsgruppene, er nærmere spesifisert i de delkapitlene som omhandler de enkelte gruppene. Spesielle driftsutgifter, tilknyttet asylsaker og andre utlendingssaker, er ikke inkludert i analysen.

Nærmere opplysninger om lønnsutgifter er hentet fra politiets lønns- og personalsystem (SAP). Tall for overtid er basert på utbetalt overtid og ikke opptjent overtid.

Tall for antall årsverk er beregnet på grunnlag av lønnsinformasjon fra SAP. Alle distrikter og særorgan benyttet SAP fra mai 2008. Årsverkstallene inkluderer antall lønnede årsverk, men ekskluderer ansatte i fødselspermisjon, timelønnede, ansatte på pensjonistvilkår og innleide eksterne. Et unntak er knyttet til når årsverk sees opp mot utbetalt lønn i kap.4, her inkluderes årsverkene til permisjon fordi utbetalt lønn også inkluderer ansatte i etaten som for tiden er i lønnet permisjon. For å fange opp variasjoner gjennom året, er det foretatt et uttrekk av alle lønnede ansatte den siste datoen i hver måned. Med utgangspunkt i de ansattes stillingsandel og tilstedeværelsesgrad innenfor ulike typer ulønnede permisjoner og eventuell uføregrad, er det beregnet antall lønnede månedsværk. Gjennomsnittet

av antall lønnede månedsværk for et år er benyttet til å beregne antall årsverk per år.

Årsverkstallene for figur 4.4 har blitt oppdatert til å gjelde alle lønnede årsverk, inkludert de som er i fødselspermisjon. Tidligere har disse vært inkludert i utbetalt lønn, men ikke i årsverksberegningene.

Fra 1.1.2010 ble det en endring i rutiner for avlønning av beordrede¹⁷ til Utrykningspolitiet. Det er nå distriktet hvor den enkelte er ansatt som utbetaler lønnen til de som jobber i Utrykningspolitiet. Distriktet får kompensert disse midlene gjennom budsjettrammen (fast lønn) og korreksjoner i løpet av året (variabellønn). Dette medfører at stillingsutgiftene i Utrykningspolitiet har blitt redusert fra 2010, selv om antallet årsverk har økt. Samme avlønningrutine gjelder også for beordrede til Reinpolitiet (Vestfinnmark politidistrikt).

Ansatte som lønnes av etaten, men som er i utenlandstjeneste, vil være inkludert i beregningen av årsverk. De som er i utenlandstjeneste vil i all hovedsak ha stillingskode som internasjonal rådgiver, som er en sivil stillingskode. Lønnsutgiftene i forbindelse med utenlandstjeneste refunderes fra Utenriksdepartementet.

Ved permisjon fra en stilling i etaten for å jobbe et annet sted i etaten, vil man være lønnet og dermed telles der man faktisk jobber. Dersom man er beordret til å jobbe et annet sted i etaten enn der man opprinnelig er ansatt, vil man lønnes fra og dermed telles som årsverk der man opprinnelig er ansatt. Enhet for registrerte utgifter og årsverk er dermed sammenfallende. På grunn av utenlandstjeneste og beordringer kan noen politidistrikt være registrert med flere lønnede årsverk enn det de faktisk har tilgjengelig i distriktet.

¹⁷ Etter § 21 i Politiloven kan embets- og tjenestemenn i politi- og lensmannsetaten beordres til midlertidig å gjøre tjeneste i annet distrikt, i et av politiets særorganer, i departementet, i Politidirektoratet eller til å tjenestegjøre uten hensyn til distriktsgrenser, samt å gjennomgå kurs ved Politihøgskolen eller annen utdanning for polititjenesten. På samme måte kan embets- og tjenestemenn i Politidirektoratet beordres til midlertidig tjeneste i et politidistrikt, i et særorgan eller i departementet.

Ved internhandel vil den ene enhets utgift være en annen enhets inntekt, og i prinsippet være et nullsumspill for etaten som helhet. Den enkelte enhets utgifter til materiell og polititjenester inngår som en del av enhetens driftsutgifter. Inntekter fra internhandel kan disponeres av enheten, og må derfor trekkes fra driftsutgiftene for å gi et mer reelt bilde av økonomien både i enheten og etaten totalt.

Eksempelvis kjøper Politiets fellestjenester inn uniformer som selges videre til politidistrikt og særorgan. Dersom det ikke korrigeres for inntekter fra internhandel, vil uniformen utgiftsføres to ganger – både ved innkjøp i Politiets fellestjenester (som kjøp av varer for videresalg) og ved videresalg til annen enhet. Brutto omsetning (utgifter) i Politiets fellestjenester må derfor reduseres for denne omsetningen for å gi det riktige kostnadsbildet av enhetens drift. Samme prinsippet gjelder ved kjøp/salg av polititjenester mellom distrikt og særorgan.

Politidirektoratet

August 2016

Trykk: Norengros Erik Tanche Nilssen AS

Layout: Norengros Erik Tanche Nilssen AS

Foto omslag: Politiet

POD publikasjon 2016/06

ISBN 978-82-8256-065-8